

Duurzaamheidsprofiel

De Nieuwe Kolk, Assen

18 maart 2024

Inhoudsopgave

Toelichting	3
Bedrijfsgegevens.....	4
Bedrijfsactiviteiten.....	4
Toelichting bij deze versie	4
Overall score	5
SDG-score	6
Proces	7
Thema's	7
Scores op deelthema's	7
Toelichting Proces	8
Algemene aanbevelingen Proces.....	9
Specifieke aanbevelingen Proces	10
Behoorlijk bestuur	12
Thema's	12
Scores op deelthema's	12
Toelichting Behoorlijk bestuur	13
Algemene aanbevelingen Behoorlijk bestuur.....	13
Specifieke aanbevelingen Behoorlijk bestuur	14
People.....	15
Thema's	15
Scores op deelthema's	15
Toelichting People	16
Algemene aanbevelingen People	16
Specifieke aanbevelingen People	17
Planet.....	18
Thema's	18
Scores op deelthema's	19
Toelichting Planet	19
Algemene aanbevelingen Planet	19
Specifieke aanbevelingen Planet	22
Profit.....	24
Thema's	24
Scores op deelthema's	24
Toelichting Profit	25
Algemene aanbevelingen Profit	25
Specifieke aanbevelingen profit	26

Toelichting

- Dit Duurzaamheidsprofiel is de uitkomst van de door jou ingevulde [DuOn-Scan](#). De scan heeft tot doel om de betekenis van de brede en complexe begrippen *duurzaam* en *maatschappelijk verantwoord ondernemen* (MVO) voor een specifiek bedrijf of organisatie inzichtelijk en concreet te maken. In de praktijk worden deze begrippen door elkaar gebruikt. Ook in dit profiel maken we hierin geen onderscheid. In het Engels worden vaak de termen *sustainability* of *corporate social responsibility* gebruikt. Je kunt zelf kiezen welke term het beste bij jouw organisatie past. Bij deze termen gaat het in de kern om [toekomstbestendig ondernemen](#). Dit Duurzaamheidsprofiel kan worden gezien als een nulmeting op dit gebied.
- Dit profiel is in de eerste plaats bedoeld voor intern gebruik door jouw organisatie. De scores en kwalificaties in dit profiel zijn gebaseerd op door jezelf gegeven scores (en eventuele toelichting) op voorgelegde stellingen tijdens het interview voor de DuOn-Scan. DZyzion heeft geen onafhankelijke verificatie van feiten uitgevoerd. Dit profiel mag daarom niet worden geïnterpreteerd en gebruikt als een onafhankelijke kwalificatie van je organisatie door DZyzion.
- De beoordeling van duurzaamheid van organisaties is een vakgebied dat nog volop in ontwikkeling is. De opzet van dit Duurzaamheidsprofiel is deels gebaseerd op de [Triple-P](#) en [ESG](#)-benadering en de Internationale richtlijn voor maatschappelijke verantwoordelijkheid van organisaties [ISO 26000](#). De Profit-indeling is gebaseerd op de [Balanced Scorecard](#) benadering van Kaplan en Norton. De volgende thema's komen in dit profiel aan de orde:

Proces	Behoorlijk bestuur	People	Planet	Profit
Kennis	Verantwoording	Mensenrechten	Milieumanagement	Financieel
Belang	Transparantie	Werkomstandigheden	Grondstoffen en afval	Positie in de markt
Beleid	Ethisch gedrag	Eerlijk zaken doen	Energie en water	Interne processen
Implementatie	Stakeholderbelangen	Klant- en consumentenbelangen	Klimaatverandering	Innovatie en ontwikkeling
Communicatie	Rechtsorde	Maatschappelijke betrokkenheid	Natuurlijk milieu	
	Internationale gedragsnormen			

- In dit Duurzaamheidsprofiel wordt per thema een toelichting gegeven op de gehanteerde begrippen, gevolgd door een grafiek met de scores per thema.
- Onder de grafieken vind je een korte toelichting op de uitkomsten per thema. Daaronder zijn per deelthema de bijbehorende score weergegeven, van hoog naar laag. Als meerdere mensen de scan hebben ingevuld, zijn de gemiddelde scores opgenomen ('Weet niet' of 'Nvt' tellen niet mee in de scores). Er is dan ook een standaardafwijking (Sdev) opgenomen, waarmee een indruk verkregen wordt van de verschillen tussen de respondenten. In de grafieken wordt de standaardafwijking weergegeven door twee blauwe stippellijnen.
- Op pagina 3 vind je ook een grafiek met de scores op de [Sustainable Development Goals](#) (SDG's). Deze komen tot stand via een kruistabel waarin de relaties tussen de stellingen uit de DuOn-Scan en de SDG's zijn opgenomen. Omdat deze relaties niet altijd eenduidig te maken zijn, geven deze scores slechts een indicatie. Ook kan de SDG-score verschillen van de overall score, omdat diverse stellingen uit de DuOn-Scan niet in de SDG's voorkomen.
- Vervolgens vind je per onderwerp een aantal aanbevelingen, waarmee je de scores zou kunnen verbeteren. De algemene aanbevelingen zijn voor de meeste bedrijven relevant. De specifieke aanbevelingen zijn gericht op jouw sector, regio of jouw specifieke situatie. Je hoeft niet alle aanbevelingen op te pakken. Integendeel, het is belangrijk om prioriteiten te stellen en keuzes te maken. Je kunt snel een selectie maken van de voor jou meest relevante aanbevelingen, door het aanvinken hiervan. Deze aanbevelingen kan je vervolgens opnemen in een actieplan, zoals de [DuOn-Agenda](#) van DZyzion. In de aanbevelingen zijn links opgenomen naar aanvullende bronnen op Internet. Mocht je een link tegenkomen die niet meer actief is, dan stellen wij het op prijs als je dit aan ons doorgeeft.
- Dit Duurzaamheidsprofiel beperkt zich tot de hoofdpunten, zoals die uit de DuOn-Scan naar voren komen. Uiteraard is een uitgebreidere analyse mogelijk. Daarbij kan je denken aan het kwantificeren van de milieubelasting (met een Milieubarometeranalyse), het uitvoeren van een energiebesparingsonderzoek etc. De uitkomsten kunnen worden verwerkt in bijvoorbeeld een MVO-beleidsdocument, een duurzaamheidsverslag, een praktisch actieplan of een milieumanagementsysteem. Dit is [maatwerk](#), toegesneden op jouw organisatie. Ook hiervoor kan je bij ons terecht voor advies.

Meer informatie: Jaap de Vries, e-mail: info@DZyzion.nl.

Bedrijfsgegevens

Bedrijf:	De Nieuwe Kolk (DNK)
Plaats:	Assen
Branche:	Kunst, cultuur en media
Fte:	85
Naam:	Ron Koelma
Functie:	Arbo en BHV-coördinator, vertrouwenspersoon en duurzaamheidscoördinator
E-mail:	r.koelma@dnk.nl
Datum scan:	15 januari 2024
Adviseur:	Jaap de Vries

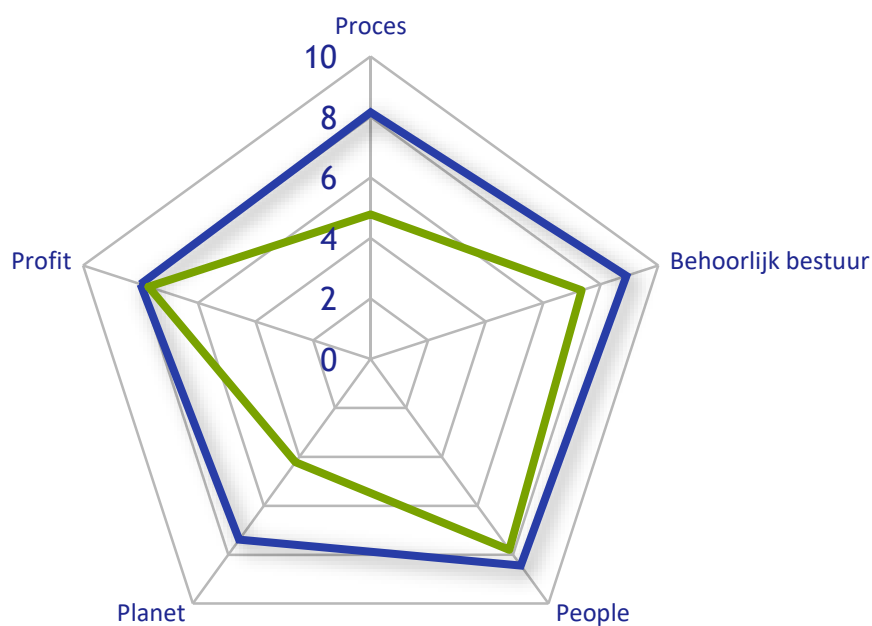
Bedrijfsactiviteiten

DNK, is een cultureel complex in het hart van Assen, dat bestaat uit het theater met café en restaurant, een bioscoop en een bibliotheek. Ook het hoofdkantoor van Biblionet Drenthe is in het pand gevestigd. Het complex wordt ook gebruikt voor het houden van congressen en evenementen. Er werken ongeveer 85 medewerkers (in fte) en daarnaast zijn er zo'n 100 vrijwilligers actief. Het interview voor de DuOn-Scan is gehouden met Ron Koelma, duurzaamheidscoördinator.

Toelichting bij deze versie

Van 2018 tot 2019 deed DNK mee aan een Koploperproject duurzaam ondernemen, samen met andere bedrijven en organisaties uit Assen. Daarvan is destijds een Duurzaamheidsprofiel opgesteld. Op verzoek is nu een nieuw Duurzaamheidsprofiel gemaakt, om te kijken waar DNK nu staat op het gebied van duurzaamheid, ten opzichte van de vorige keer. Intussen is het format van het profiel ook grondig vernieuwd. Het interview voor de DuOn-Scan is gehouden met Ron Koelma, duurzaamheidscoördinator.

Per thema zijn in grafieken de actuele scores per thema weergegeven met de blauwe lijnen. De groene lijnen geven de scores van 2018/2019 weer. Tussen haakjes staan (in groen) de vorige scores vermeld. De vergelijking tussen de nieuwe en de vorige scores moet wel met de nodige voorzichtigheid worden gedaan, omdat sommige stellingen in de scan in de loop van de tijd wat zijn aangepast of zelfs verwijderd. Die zijn dan in de scores van de vorige keer ook niet meegenomen om de vergelijking zo zuiver mogelijk te houden. De scores kunnen dan ook iets afwijken van de scores zoals die in het vorige profiel staan. De thema's zijn wel gelijk gebleven, afgezien van Energie en water en Afval en grondstoffen. Voorheen waren dat Afval, emissies en grondstoffen en Energie. De scores van het vorige Duurzaamheidsprofiel zijn daarom herberekend op basis van de bijpassende stellingen.

Toelichting overall score

De Nieuwe Kolk behaalt een overall score van 8,2. Dat is duidelijk hoger dan 6,4 van de vorige scan. De voordelen (profit) van duurzaam ondernemen worden goed ingezien, maar dat was de vorige keer vrijwel gelijk. Vooral op proces en planet zijn de scores sterk verbeterd ten opzichte van de vorig scan. Ook op people en behoorlijk bestuur zijn de scores iets hoger geworden, maar die waren ook al vrij hoog.

Toelichting SDG-scores

De SDG's (Sustainable Development Goals, Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen) zijn in 2015 door de Verenigde Naties vastgesteld als de nieuwe mondiale duurzame ontwikkelingsagenda voor 2030. Ze worden gepromoot als de wereldwijde doelstellingen voor duurzame ontwikkeling. Meer informatie vind je op www.sdg Nederland.nl. De gemiddelde SDG-score is met een 8,1 vergelijkbaar met de overall score. Op de sociale en economische thema's zijn de scores gemiddeld wat hoger dan die op de milieuthema's. Zoals op pagina 3 is aangegeven, geeft deze grafiek slechts een indicatie van hoe De Nieuwe Kolk scoort op de SDG's, aangezien deze thema's niet één op één corresponderen met de thema's en stellingen die ten grondslag liggen aan de DuOn-Scan.

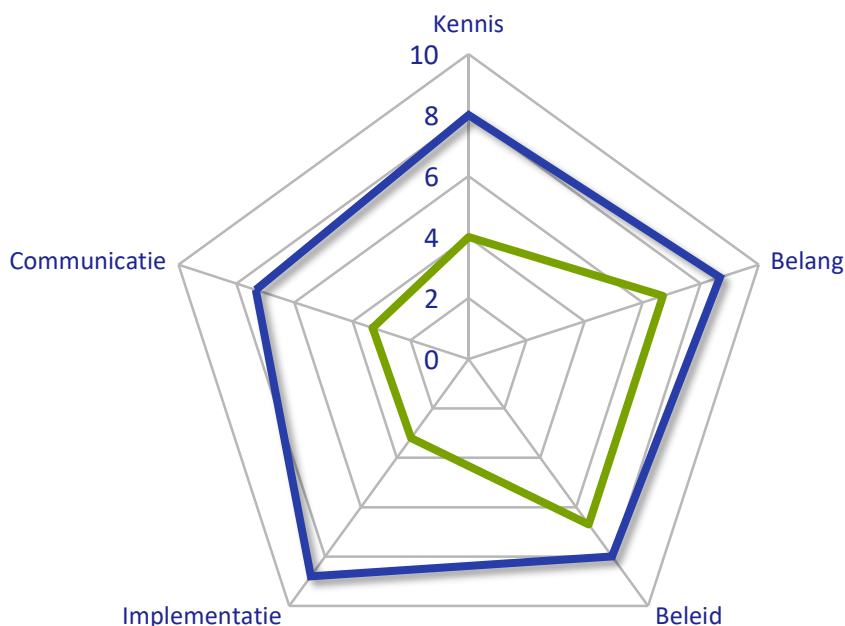
NB. In het vorige Duurzaamheidsprofiel was nog geen SDG-score opgenomen. Deze scores zijn opnieuw berekend met alle scores op de stellingen uit de vorige scan die corresponderen met de stellingen in de nieuwe scan. De opening bij SDG 9 komt doordat er destijds geen stelling was opgenomen die bij deze SDG hoort. Net als bij de overall score, is de nieuwe SDG-score duidelijk hoger dan de vorige. De grote verschillen tussen de vorige en nieuwe scores voor SDG's 6, 7, 13, 14 en 15 komen doordat er sindsdien veel gedaan is op het gebied van milieu.

Thema's

Net als duurzame ontwikkeling is duurzaam ondernemen een continu proces. Daarin is een vijftal thema's van belang.

- Kennis: Een effectieve aanpak van duurzaam ondernemen begint met het begrijpen ervan: Wat houdt het in en waar staan wij als organisatie? ISO 26000 biedt hiervoor een goede kapstok. De resultaten van deze DuOn-Scan geven je hierin meer inzicht.
- Belang: Het is belangrijk dat het belang van duurzaam ondernemen in alle lagen van de organisatie onderkend wordt.
- Beleid: Het succes van een bedrijf of organisatie hangt in grote mate af van het hebben van een duidelijke koers, in het algemeen, en ten aanzien van duurzaamheid.
- Implementatie: Beleid is pas zinvol als het gevolgd wordt door concrete acties.
- Communicatie: Communicatie is essentieel om je belanghebbenden te informeren en te betrekken en je voordeel te kunnen doen met duurzaam ondernemen.

Scores op deelthema's

Score

Stdev

- o Heldere afspraken omtrent verantwoordelijkheden voor MVO
- o Onderkenning van het belang van duurzaam ondernemen in de keten
- o Actieplan voor duurzaam ondernemen
- o Aandacht voor duurzaamheid bij inkoop en investeringen
- o Duurzaamheid onderdeel van visie en missie
- o Heldere visie en missie
- o Informeren van de buitenwereld over duurzaam ondernemen bij het bedrijf
- o Betrekken van medewerkers bij duurzaam ondernemen
- o Duurzaamheid van de producten en diensten
- o Duurzaamheid van de bedrijfsvoering
- o Inzicht in kansen en risico's van de transitie naar de nieuwe duurzame economie
- o Onderkenning van het belang van duurzaam ondernemen door de medewerkers
- o Onderkenning van het belang van duurzaam ondernemen door de leiding
- o Inzicht in verwachtingen van klanten ten aanzien van duurzaam ondernemen
- o Kennis over duurzaam ondernemen
- o Duurzaam imago van het bedrijf
- o Beleid voor duurzaam ondernemen

10,0
10,0
9,0
9,0
9,0
9,0
8,0
8,0
8,0
8,0
8,0
8,0
8,0
8,0
8,0
6,0
6,0

- **Kennis**: Er is vrij veel kennis aanwezig over duurzaam ondernemen, zeker bij de duurzaamheidscoördinator, maar ook bij andere functies. In het jaar na de vorige scan is een klantonderzoek uitgevoerd. Daardoor is er nu veel meer zicht op wat bezoekers op dit gebied van DNK verwachten. Ook bij andere contacten komt duurzaamheid nu meer aan de orde.
- **Belang**: De directie en het bestuur van DNK hechten veel belang aan duurzaam ondernemen. Dat geldt ook voor de medewerkers. Het komt veel ter sprake in werkoverleg, op intranet, personeelsbijeenkomsten etc. Medewerkers komen ook vaak met eigen ideeën. Het wordt erg belangrijk gevonden dat ketenpartners ook duurzaam ondernemen. Daar wordt heel goed op gelet.
- **Beleid**: De kansen en risico's van de transitie naar de nieuwe duurzame economie zijn vrij goed in beeld, maar dit zou nog wel wat verder kunnen worden uitgediept. Er zijn een heldere visie en missie opgesteld, waar duurzaamheid ook in is opgenomen. Een integraal beleid voor duurzaam ondernemen is er nog niet.
- **Implementatie**: De score hierop is sterk verbeterd. De eigen bedrijfsvoering is behoorlijk duurzaam. Dat geldt ook voor de 'product- en dienstverlening'. In de programmering van de voorstellingen wordt ook aandacht besteed aan duurzaamheid, zoals milieu, inclusiviteit en diversiteit. Het is wel altijd zoeken naar de juiste balans tussen aanbod en wat het publiek wil. Er wordt 100% duurzaam ingekocht, zowel door DNK zelf als door de cateraar. Er is een praktisch actieplan voor duurzaam ondernemen in de vorm van de DuOn-Agenda die tijdens de deelname van DNK aan het Koploperproject is opgesteld. Deze is organisatiebreed gedragen en wordt steeds geactualiseerd en aangevuld. De afspraken omtrent verantwoordelijkheden voor MVO en duurzaamheid zijn helder vastgelegd.
- **Communicatie**: Ook de score op communicatie is sterk verbeterd. De medewerkers worden heel actief bij duurzaam ondernemen betrokken en ook de buitenwereld wordt steeds actiever geïnformeerd over wat er op het gebied van duurzaam ondernemen gebeurt bij DNK. In de ogen van de buitenwereld heeft DNK een redelijk duurzaam imago, al kan daar nog wel aan gewerkt worden.

Klaar
Doen
Onderzoeken
n.v.t.

Kennis

- ☐ ☐ ☐ ☐ Volg de ontwikkelingen op het gebied van duurzaam ondernemen via Internet, MVO-netwerken en brancheorganisaties, zoals [MVO-Nederland](#), [UN Global Compact](#) (internationaal), de [Rijksdienst voor Ondernemend Nederland](#), [Change Inc.](#) en [Urgenda](#). Leer van ervaringen van [eerdere Koplopers](#).
- ☐ ☐ ☐ ☐ Download het gratis e-boek [Duurzame winst voor MKB](#) voor een praktisch stappenplan voor het toepassen van ISO 26000 in het MKB en voorbeelden van bedrijven uit diverse branches.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Informeer bij je klanten wat zij van je bedrijf verwachten ten aanzien van MVO. Ga bijvoorbeeld in gesprek of neem vragen hierover op in het klanttevredenheidsonderzoek.

Belang

- ☐ ☐ ☐ ☐ Laat aan je stakeholders zien dat je belang hecht aan duurzaam ondernemen en dit serieus oppakt, door dit expliciet te benoemen in gesprekken, beleidsstukken, jaarverslagen, werkoverleg, website etc.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Stimuleer ook je toeleveranciers en zakenpartners om duurzaam te ondernemen. Neem bijvoorbeeld vragen op in offerteaanvragen en leveranciersbeoordelingen.

Beleid

- ☐ ☐ ☐ ☐ Duurzaam ondernemen gaat veel verder dan het verduurzamen van je bedrijfsvoering. Het gaat vooral over de toekomst van je bedrijf of organisatie. Breng daarom de kansen en risico's van de transitie naar de [nieuwe duurzame economie](#) in kaart voor je bedrijf. Misschien is het nodig om [nieuwe businessmodellen](#) te ontwikkelen om jouw bedrijf toekomstbestendig te maken.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Formuleer een heldere [visie](#) op de (duurzame) toekomst en welke bijdrage je bedrijf hieraan levert, oftewel je [missie](#): welke waarde voegt je bedrijf toe voor mens, milieu en economie? Bedrijven die hun toegevoegde waarde voor een duurzamere samenleving goed kunnen verwoorden hebben de toekomst. De opkomst van de [betekeniseconomie](#) maakt dit steeds duidelijker. Waarden gedreven organisaties zorgen ook voor [gelukkiger en productievere medewerkers](#) (zie ook People).
- ☐ ☐ ☐ ☐ Formuleer een [MVO-beleid](#) dat past bij de omvang en cultuur van je organisatie. Besteed aandacht aan alle onderwerpen uit dit Duurzaamheidsprofiel, maar focus op de voor jouw bedrijf belangrijkste onderwerpen en hou het praktisch. Kijk zowel naar je bedrijfsvoering als naar de duurzaamheid van je producten en diensten.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Overweeg om ook de [duurzame ontwikkelingsdoelen](#) van de VN (Global Goals of SDG's) op te nemen in je MVO-beleid. Selecteer de doelen waaraan je bedrijf een bijdrage wil leveren en op welke manier je dat gaat doen. Tools hiervoor vind je bij [SDG Compass](#). Neem de doelen ook mee in je MVO-communicatie. Materiaal hiervoor [vind je hier](#). Voor medewerkers die zelf iets willen bijdragen aan de SDG's, is [dit boekje](#) interessant.

Implementatie

- ☐ ☐ ☐ ☐ Vertaal je MVO-beleid in concrete meetbare doelen en stel een praktisch actieplan of duurzaamheidsagenda (gebruik b.v. de [DuOn-agenda](#) van DZyzzion) op met maatregelen voor de korte en langere termijn. Niet alles hoeft in één keer. Begin met het 'laaghangend fruit', zodat je snel successen kunt boeken om daarmee enthousiasme op te bouwen voor grotere plannen. Maak het actieplan een vast onderdeel op het werkoverleg van MT en eventuele andere overleggen om de voortgang te monitoren. Zo wordt duurzaam ondernemen een structureel verbeterproces (PDCA-cyclus) in plaats van wat losse acties.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Monitor ook de resultaten van je beleid. Worden de doelstellingen ook gehaald? De Milieubarometer (zie Planet) bevat een handige tool om [doelen te formuleren en monitoren](#), zowel voor milieu als voor andere MVO-thema's. Vier de successen!
- ☐ ☐ ☐ ☐ Maak iemand specifiek verantwoordelijk voor het duurzaamheids- of MVO-beleid (bijvoorbeeld een MVO-coördinator) en betrek ook de andere medewerkers erbij. Bespreek de (hoofdpunten) uitkomsten uit dit Duurzaamheidsprofiel (en eventueel de Milieubarometer), vraag of je medewerkers zich hierin herkennen en wat zij zelf kunnen bijdragen aan verdere verduurzaming van je organisatie.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Draag bij aan bewustwording over duurzaamheid bij je medewerkers door ze bijvoorbeeld hun eigen [voetafdruk](#) te laten berekenen, eventueel met een competitie-element. Veel mensen worstelen met de onzekere toekomst en hun eigen rol daarin. [Klimaatgesprekken](#) kunnen helpen om hier meer grip op te krijgen en wellicht ook leiden tot meer betrokkenheid bij duurzaamheid op het werk. Een andere leuke manier om met je medewerkers in gesprek te gaan over duurzaamheid is de [Kletsput Verduurzamen](#), ontwikkeld door Koploper Schouwburg De Harmonie, maar ook voor andere organisaties prima te gebruiken.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Overweeg om een werkgroep duurzaamheid of MVO in te stellen. Verdeel de taken naar gelang hun enthousiasme voor verschillende thema's. Betrek de werkgroep bij het prioriteren van de aanbevelingen uit dit Duurzaamheidsprofiel en de uitwerking van de duurzaamheidsagenda.

- ☐ ☐ ☐ ☐ Betrek ook vooral je [jongere medewerkers](#). Vooral zij hebben veel te winnen bij duurzaamheid en zijn daardoor vaak extra gemotiveerd om bij te dragen.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Zorg dat je medewerkers je visie en beleid op dit gebied kunnen uitdragen en maak duidelijk welke bijdrage zij in hun eigen dagelijkse praktijk kunnen leveren. Neem duurzaamheid mee in de functieprofielen van medewerkers en eventueel het bonusbeleid.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Overweeg om een [groene arbeidsovereenkomst](#) af te sluiten, om je medewerkers te stimuleren tot duurzamer gedrag.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Kijk bij inkoop en investeringen niet alleen naar de prijs, maar ook naar de effecten voor people, planet en profit op langere termijn, oftewel koop duurzaam in. Op [Pianoo.nl](#) vind je hierover veel informatie en duurzaamheidscriteria voor verschillende thema's en productgroepen.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Wil je serieus werk maken van maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI), gebruik dan de nieuwe internationale richtlijn [ISO 20400](#). NEVI biedt hiervoor diverse [tools en trainingen](#). Lever je aan de overheid, check dan de [MVI-criteriatool](#). Je kunt deze criteria ook gebruiken bij het opstellen van je eigen duurzaam inkoopbeleid.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Informatie over standaarden en keurmerken vind je in de [Standards Map App](#) (Internationaal) en de [Keurmerkenwijzer](#) (Nederlands).
- ☐ ☐ ☐ ☐ Op [Samen Sneller Duurzaam](#) vind je allerlei tips en leveranciers van duurzame oplossingen, zowel voor consumenten als voor bedrijven. Webshops met duurzame artikelen zijn onder meer [Eco-logisch](#) en [Ecomondo](#). Duurzame leveranciers vind je onder meer via [allesduurzaam.nl](#), [groenezaken.com](#) en [duurzameleverancier.nl](#).
- ☐ ☐ ☐ ☐ Informeer naar het MVO-beleid van je leveranciers of stimuleer ze om ook de [DuOn-Scan](#) te doen of mee te doen aan een [Koploperproject](#) duurzaam ondernemen.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Kijk niet alleen naar je interne bedrijfsvoering, maar werk ook aan verduurzaming van je waardeketen. Probeer daarom zoveel mogelijk zaken te doen met andere duurzame bedrijven, bijvoorbeeld bedrijven die [Koploper](#) duurzaam ondernemen zijn (filter in de lijst op bedrijven in jouw branche of regio).

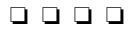
Communicatie

- ☐ ☐ ☐ ☐ Creëer goodwill bij je stakeholders door open en authentiek te [communiceren](#) over je MVO-beleid, de implementatie en de resultaten, zowel intern als extern. Maak bijvoorbeeld gebruik van dit handige [ebook](#) over MVO-marketing en communicatie. Gebruik hiervoor ook je website, [social media](#), nieuwsbrieven etc. Voorkom [greenwashing](#). De ACM gaat hier steeds meer op toezien en heeft deze [Leidraad Duurzaamheidsclaims](#) opgezet.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Zorg dat je website goed vindbaar is op [Google](#) (en andere zoekmachines) met zoektermen als 'duurzaam', 'mvo', je bedrijfsnaam en je producten of diensten.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Het is mogelijk om een certificering te behalen voor MVO. Bijvoorbeeld via de [MVO-Prestatieladder](#), [FIRA](#), [Ecovadis](#) of [B Corp](#). De meeste keurmerken zijn (groten)deels gebaseerd op ISO 26000, waarvan de normcommissie overigens destijds heeft aangegeven dat deze richtlijn niet bedoeld is voor certificering. Als zo'n certificering voor jouw bedrijf waarde toevoegt (bijvoorbeeld omdat klanten erom vragen) dan kan je hiervoor kiezen. Voorkom wel dat het een afvinklijst wordt en zorg ervoor dat je duurzaamheid wel eerst zelf goed in de genen van je organisatie krijgt. Voor diverse aspecten van MVO zijn afzonderlijke certificeringen mogelijk. Zie hiervoor de aanbevelingen bij de thema's hieronder.

Specifieke aanbevelingen Proces

<div style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"> Klaar
Doen
Onderzoeken
n.v.t. </div>	☐ ☐ ☐ ☐ Zorg dat je goed op de hoogte blijft van en anticipeert op ontwikkelingen rondom duurzaamheid in je branche. Zie dit (al wat ouder, maar wel interessant) onderzoek van de SaTS over de mate van duurzaamheid in Nederlandse theaters. ☐ ☐ ☐ ☐ Volg ook wat andere culturele instellingen aan duurzaamheid doen, zoals mede-Koplopers De Harmonie, De Lawei en De Bussel of het DeLaMar Theater, De Meervaart, het Wilmink Theater, Theater Amsterdam, Jaarbeurs Utrecht, het Van Gogh Museum, het Rijksmuseum. Niet dat zij het al perfect doen, maar neem over wat je goed vindt en kijk wat je zelf beter zou kunnen doen. ☐ ☐ ☐ ☐ Voor het horeca-deel, geeft KHN op de website veel informatie over duurzaamheid. De Alliantie Verduurzaming Voedsel stimuleert de samenwerking in de keten. Jong Leren Eten stimuleert kinderen en jongeren om duurzame en gezonde voedselkeuzes te maken. Duurzame Horeca is weliswaar een commercieel initiatief van Grolsch, maar bevat wel veel nuttige informatie over verduurzaming in de horeca. Voorbeelden van duurzame koplopers in de horeca zijn De Pleats, De Kas, The Greenhouse en Persijn. ☐ ☐ ☐ ☐ Overweeg om je duurzame locatie te promoten via Locaties met meerwaarde(n). Zie het voorbeeld van Meervaart Theater. ☐ ☐ ☐ ☐ Reserveringssites als The Fork besteden ook steeds meer aandacht aan duurzaamheid. Maak je hiervan gebruik, zorg dan dat jouw duurzaamheidsinformatie hierop up-to-date is. ☐ ☐ ☐ ☐ DNK heeft een praktisch actieplan in de vorm van de DuOn-Agenda, die vooral geschikt is voor intern gebruik. Maar een integraal MVO- of duurzaamheidsbeleidsplan voor de wat langere termijn ontbreekt nog. Overweeg om zo'n beleid op te stellen, waarin wordt aangegeven wat de visie en missie zijn van DNK, wat de belangrijkste thema's zijn, wat DNK daaraan

al doet, wat de doelen zijn en hoe deze op hoofdlijnen gerealiseerd worden. De uitwerking daarvan kan dan in de DuOn-Agenda komen. Gebruik het framework (de thema's) uit dit Duurzaamheidsprofiel als kader, eventueel aangevuld met de SDG's. Communiceer dit met de belangrijkste stakeholders, vraag hen feedback en stel zo nodig bij. Zie ook de algemene aanbevelingen hierover en de daarin genoemde voorbeelden.

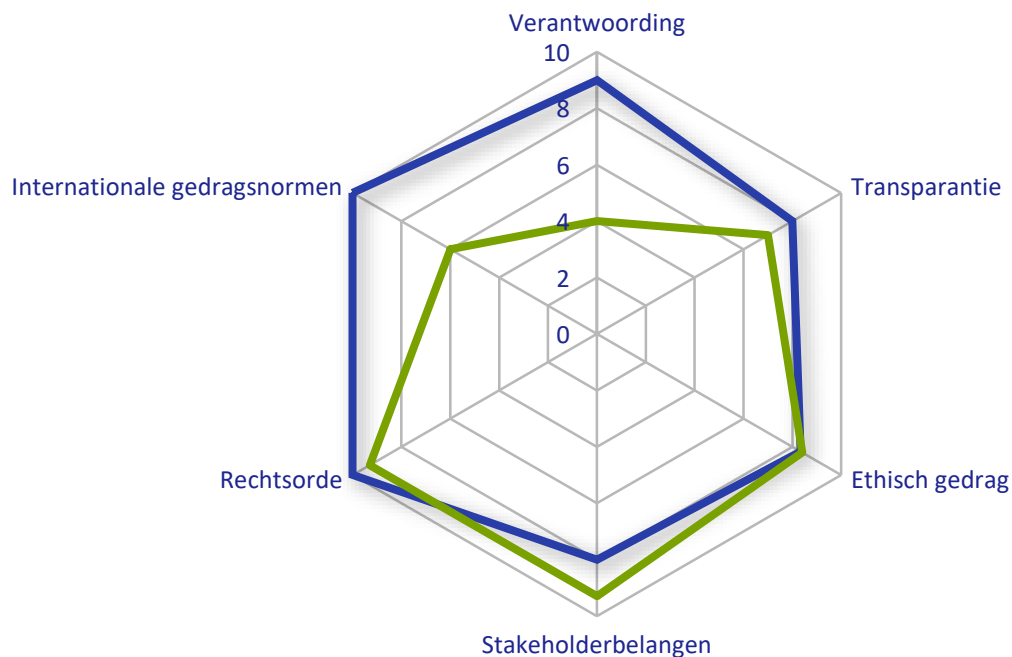
Op de MVO-pagina staan ook een aantal keurmerken vermeld, waaronder het SDG-predicaat en het MVO-certificaat. Dit zijn echter geen keurmerken, omdat er geen periodieke audit voor wordt gedaan door een onafhankelijke partij. Het zijn meer een soort erkenningen voor de inspanningen die DNK op MVO-gebied doet. Overweeg daarom om ze een andere plek te geven of de titel 'keurmerken' te veranderen.

Thema's

Dit onderwerp omvat een aantal algemene MVO-principes, die volgens ISO 26000 op alle organisaties van toepassing zijn:

- **Verantwoording:** Dit betekent dat de organisatie te allen tijde verantwoordelijk is voor haar impact op de maatschappij en het milieu, daarop mag worden aangesproken en daarover ook verantwoording aflegt.
- **Transparantie:** Dit hangt nauw samen met rekenschap afleggen. Volgens ISO 26000 houdt dit in dat de organisatie transparant is in haar besluiten en activiteiten die invloed hebben op de maatschappij en het milieu. Daarbij gaat het niet om gegevens die beschermd zijn door wetgeving of die commerciële, veiligheids- of privacybelangen kunnen schaden. In deze tijd van moderne media is transparantie noodzaak. Open communicatie levert vertrouwen op.
- **Ethisch gedrag:** Dit is gebaseerd op eerlijkheid, rechtvaardigheid en integriteit in het handelen en impliceert een commitment om rekening te houden met de belangen van stakeholders en zorgvuldig om te gaan met mensen, dieren en milieu.
- **Stakeholderbelangen:** Het respecteren van de belangen van stakeholders of belanghebbenden is een belangrijk principe van duurzaam ondernemen. Denk aan klanten, medewerkers, aandeelhouders, bestuurders, leveranciers, banken, maatschappelijke organisaties, omwonenden etc.
- **Rechtsorde:** Het respecteren van de rechtsorde betekent dat een bedrijf de wet- en regelgeving moet naleven, ook als het naleven van deze wetten en regels niet of beperkt wordt gehandhaafd door de overheid.
- **Internationale gedragsnormen:** Niet in alle gevallen garandeert wetgeving dat het milieu of de maatschappij voldoende wordt beschermd. Een bedrijf behoort daarom zoveel mogelijk de internationale gedragsnormen (zoals de OESO-richtlijnen en mensenrechtenverdragen) te respecteren.
- **Mensenrechten:** Respect voor mensenrechten is in ISO 26000 zowel een MVO-principe als een thema. In dit profiel komt dit onder 'People' aan de orde.

Scores op deelthema's

Score

Sdev

- o Respect voor internationale gedragsnormen
- o Zorgen dat zakenpartners zich ook aan wettelijke vereisten houden
- o Voldoen aan wettelijke vereisten
- o Afspraken over ethisch gedrag met personeel
- o Regelmatig verantwoording afleggen over duurzaamheidsprestaties
- o Verantwoordelijkheid nemen voor effecten op maatschappij en milieu
- o Betrekken van stakeholders bij het bedrijf
- o Inzicht in stakeholders en hun belangen
- o Dierenwelzijn
- o Stimuleren ethisch gedrag bij leveranciers en zakenpartners
- o MVO-beleid en documenten op website
- o Openheid van de bedrijfscultuur

10,0
10,0
10,0
9,0
9,0
9,0
8,0
8,0
8,0
8,0
8,0
8,0

Toelichting Behoorlijk bestuur

- **Verantwoordelijkheid:** Er wordt heel actief verantwoordelijkheid genomen voor de impact van DNK op maatschappij en milieu en ook wordt jaarlijks verantwoording afgelegd via het DNK jaarverslag, waar duurzaamheid ook onderdeel van is. Dat is vooral sinds de vorige scan in gang gezet.
- **Transparantie:** De bedrijfscultuur van DNK is heel open, zowel intern als extern. Op de website is een aparte MVO-pagina opgenomen.
- **Ethisch gedrag:** Er zijn goede afspraken met de medewerkers over ethisch gedrag in een gedragscode en PSA-beleid. Er zijn klachtencommissies en zowel interne als externe vertrouwenspersonen. Bij toeleveranciers wordt ethisch gedrag ook gestimuleerd, ook al kan het vast nog beter. In het inkoopbeleid wordt rekening gehouden met zaken als kinderarbeid. De bedrijfskleding heeft hiervoor certificaten. Bij de catering wordt bij inkoop van dierlijke producten zoveel mogelijk gelet op het Beter Leven keurmerk.
- **Stakeholderbelangen:** Er is geen stakeholderanalyse gedaan, maar wel is er een goed beeld van de stakeholders (bezoekers, gezelschappen, medewerkers, leveranciers, gemeente, vrijwilligers etc.). De belangrijkste stakeholders worden ook actief bij de organisatie betrokken.
- **Rechtsorde:** Er wordt voldaan aan alle wettelijke vereisten en dit wordt ook regelmatig gecontroleerd en verantwoord. Ook wordt goed toegezien op het voldoen aan wettelijke vereisten door leveranciers.
- **Internationale gedragsnormen:** Voor zover van toepassing worden internationale gedragsnormen ook altijd gerespecteerd.

Algemene aanbevelingen Behoorlijk bestuur

Klaar Doen Onderzoeken n.v.t.		
	Verantwoording	
☐	☐	Leg actief verantwoording af over de duurzaamheidsprestaties van je bedrijf, bijvoorbeeld via je jaarverslag, je website en/of social media. Een (interactief) digitaal verslag past goed in deze tijd. Dat kan bijvoorbeeld met de reporting tools van Koploper iWink. Voor kleinere bedrijven kan een informatieve webpagina ook volstaan.
☐	☐	Voor grotere organisaties is het goed om een afzonderlijk duurzaamheidsverslag op te stellen of dit te integreren met het reguliere jaarverslag. Bij de NBA vind je een overzicht van standaarden hiervoor. Steeds meer afnemers vragen hierom en voor grote bedrijven is dit zelfs verplicht. In het kader van de nieuwe Europese CSRD-richtlijn zal dit voor steeds meer bedrijven gaan gelden.
☐	☐	Wil je rapporteren over de SDG's, check dan deze handleiding .
☐	☐	Zorg in elk geval voor een goede combinatie van enthousiasme (laten zien dat je oprecht bezig bent met duurzaamheid) en feitelijkheid (laat zien wat je doelen zijn, wat je hiervoor doet en hoever je bent, zoveel mogelijk onderbouwd met cijfers). Voorkom grote lappen droge tekst en gebruik liever heldere infographics en leuke storytelling. Dat is informatiever en prettiger voor de lezer en bespaart je zelf tijd bij de jaarlijkse actualisatie. Kies in elk geval een stijl die past bij je organisatie. Zie deze voorbeelden van Koplopers Omrin , Alfa Accountants en Donkergroep . Of dit verslag van onze partner Stimular , waarin je ook mooi kunt zien hoe je de Milieubarometer (zie Planet) voor je verslag kunt gebruiken. Meer voorbeelden vind je hier .
	Transparantie	
☐	☐	Zorg voor een open bedrijfscultuur en sta open voor vragen, kritiek of opmerkingen. Nodig stakeholders eventueel uit om feedback te geven op je duurzaamheidsbeleid en -verslag of ga een dialoog aan.
☐	☐	Bedrijven worden steeds vaker niet alleen verantwoordelijk gehouden voor de impact van hun eigen bedrijfsvoering, maar ook voor wat er in hun ketens gebeurt. Zorg daarom samen met je zakenpartners ook voor transparante ketens .
☐	☐	Zet je duurzaamheidsbeleid ook op je website. Laat zien dat je er serieus mee bezig bent en dat je ook vooruitgang boekt, bijvoorbeeld door een (twee)jaarlijks duurzaamheidsverslag. Neem ook eventuele certificeringen op.
	Ethisch gedrag	
☐	☐	Zorg dat medewerkers en evt. andere stakeholders (b.v. leveranciers) weten wat van hen wordt verwacht, bijvoorbeeld door het opstellen van een gedragscode . Bijvoorbeeld over seksuele intimidatie, het omgaan met conflicten, internetgebruik, verkeersgedrag, milieu of het aannemen van relatiegeschenken. Hiermee beperk je je bedrijfsrisico's. Hou het niet alleen bij papier, maar zorg ook dat je medewerkers de afspraken blijven toepassen, bijvoorbeeld door regelmatig een opfrisbijeenkomst te houden. Maak zo mogelijk gebruik van model-gedragscodes die vaak bij je brancheorganisatie beschikbaar zijn. Geef als leiding het goede voorbeeld. Zie hier 7 tips voor het vergroten van de sociale veiligheid binnen je organisatie.
☐	☐	Zorg voor een onafhankelijke instantie waar medewerkers of andere stakeholders terecht kunnen in geval van ethische dilemma's. Stel een vertrouwenspersoon of integriteitsfunctionaris aan.

☐	☐	☐	☐	Zorg voor een goede klokkenluidersregeling . Vanaf 17 december 2023 moeten alle organisaties met 50 medewerkers of meer een zo'n regeling hebben ingericht
☐	☐	☐	☐	Wees zorgvuldig bij de inkoop van dierlijke producten. Besteed in elk geval aandacht aan dierenwelzijn en let daarbij op relevante keurmerken .

Stakeholderbelangen

☐	☐	☐	☐	Breng je belangrijkste stakeholders en hun belangen in beeld, bijvoorbeeld middels een stakeholderanalyse en betrek ze bij je bedrijf en je MVO-beleid. Er zijn ook handige tools voor, zoals de stakeholdermap .

Rechtsorde

☐	☐	☐	☐	Beoordeel periodiek of je bedrijf nog voldoet aan wet- en regelgeving en verlang dit ook van je ketenpartners. Stel zo nodig een compliance-medewerker aan. Gebruik eventueel een online compliance tool om slimmer te voldoen aan de steeds complexer wordende wet- en regelgeving. Het online Ondernemingsdossier van de overheid, dat hiervoor bestond, is in 2017 overgedragen aan OKcomply .

Internationale gedragsnormen

☐	☐	☐	☐	Zorg dat internationale gedragsnormen worden gerespecteerd, zowel in je eigen bedrijf als in je keten. Nieuwe ontwikkelingen rondom internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO) vind je hier . RVO heeft ook een IMVO-steunpunt . Gebruik eventueel de MVO Risico Checker om te bepalen welke internationale MVO-risico's zich kunnen voordoen in je handelsketen en wat je kunt doen om deze risico's te beperken.

Specifieke aanbevelingen Behoorlijk bestuur

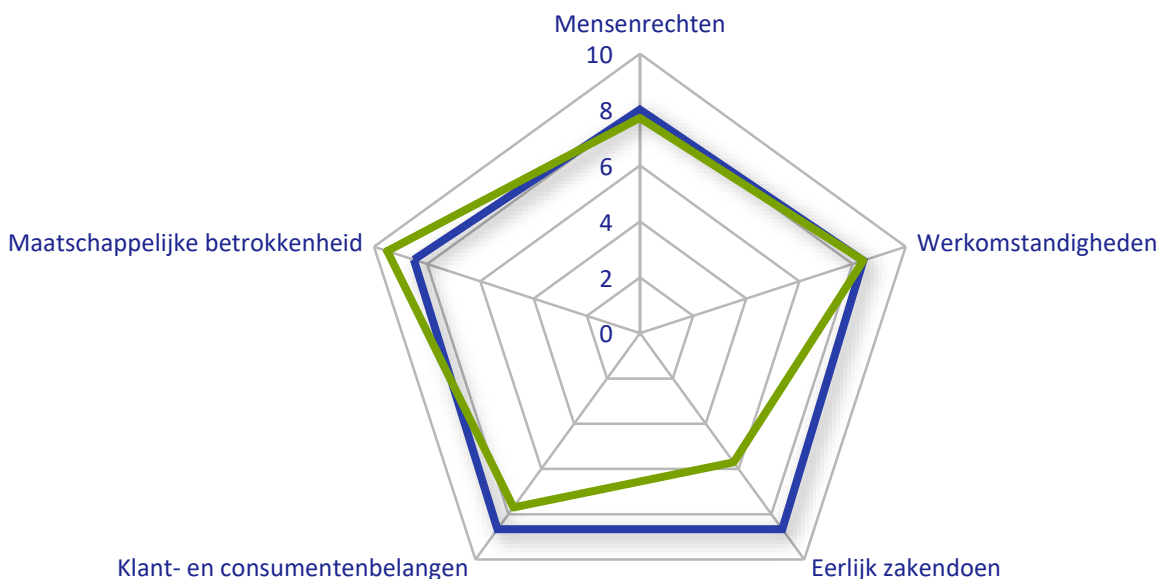
Klaar	Doen	Onderzoeken	n.v.t.	
☐	☐	☐	☐	Op de website van DNK staat een pagina over MVO. Daar kan een Milieubarometerrapport worden gedownload. Dat is nog van 2020. Zorg dat het wel jaarlijks geüpdatet wordt. Verder kan het maatschappelijk jaarverslag worden gedownload, waarin ook de belangrijkste MVO-acties staan genoemd voor de onderwerpen uit dit Duurzaamheidsprofiel. Dat is mooi, maar het gaat niet alleen over wat je doet, maar ook over wat je bereikt. Overweeg daarom in een volgende versie ook in te gaan op de bereikte resultaten (impact) van het (nog op te stellen) beleidsplan, zo mogelijk met aantrekkelijke infographics bijvoorbeeld over bereikte besparingen, gereduceerde CO ₂ -uitstoot, aantal mensen met een beperking ingezet en andere indicatoren. Gebruik bijvoorbeeld de MVO-doelen/grafieken uit de Milieubarometer.
☐	☐	☐	☐	Het eten van (veel) vlees en vis is niet bepaald duurzaam. Zie ook planet. Daarnaast is het met het dierenwelzijn vaak niet zo best gesteld. Doe de dierenwelzijnscheck om te kijken hoe jouw menukaart diervriendelijker kan worden.

Thema's

Met 'People' wordt bedoeld op de sociale impact van je bedrijf of organisatie op de maatschappij. ISO 26000 onderscheidt hierin een 5-tal thema's:

- **Mensenrechten:** Dit thema houdt in dat een bedrijf de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens erkent, respecteert en waar mogelijk bevordert. Deze rechten gelden voor ieder mens op de wereld en kunnen betrekking hebben op rechten van mensen in andere landen (b.v. kinderarbeid, uitbuiting, mensenhandel) maar ook op je eigen organisatie (b.v. discriminatie en gelijke behandeling).
- **Werkomstandigheden:** Iedereen die namens het bedrijf werkt, ook wanneer het werk zelf is uitbesteed, valt onder de groep werknemers. Werkomstandigheden is een breed begrip en omvat niet alleen gezondheid en veiligheid van werknemers, of trainings- en ontwikkelingsprogramma's voor werknemers, maar gaat ook over zaken als welzijn en duurzame inzetbaarheid.
- **Eerlijk zakendoen:** Dit gaat over ethisch gedrag in de samenwerking met zakelijke relaties, zoals leveranciers, klanten, concurrenten en overheidsinstellingen. De volgende MVO-onderwerpen vallen onder dit thema: anticorruptie, verantwoorde politieke betrokkenheid, eerlijke concurrentie, eerlijke handel, bevorderen van MVO binnen de invloedssfeer en respect voor eigendomsrechten.
- **Klant- en consumentenbelangen:** Bij dit kernthema staan consumentenrechten en het bevorderen van duurzame consumptie centraal. Informatie, voorlichting en bewustmaking helpen consumenten zich bewust te worden van hun rechten en verantwoordelijkheden. Hierdoor zijn zij beter in staat om goede aankoopbeslissingen te nemen en verantwoord te consumeren. Deze principes zijn ook van toepassing voor klanten in het algemeen.
- **Maatschappelijke betrokkenheid:** Dit thema wordt ook wel Maatschappelijk Betrokken Ondernemen (MBO) genoemd. Als bedrijf maak je onderdeel uit van de gemeenschappen waarin je actief bent. Betrokkenheid bij deze gemeenschappen draagt bij aan een sterke samenleving en de leefbaarheid en ontwikkeling van de gemeenschap. Behalve in je eigen omgeving kan je ook bijdragen aan het verbeteren van kansen van mensen elders ter wereld.

Scores op deelthema's

Score

Stdev

- o Inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt
- o Complete en eerlijke informatie over product- en dienstverlening
- o Ondersteunen van maatschappelijke initiatieven
- o MVO stimuleren bij ketenpartners
- o Afspraken om oneerlijke handelspraktijken te voorkomen
- o Ondersteuning van medewerkers om optimaal te functioneren
- o Gezond en veilig werken
- o Bieden van opleidingsmogelijkheden
- o Informeren klanten over duurzaamheidsaspecten van producten en diensten
- o Communicatie met klanten over product- en dienstverlening
- o Letten op keurmerken voor eerlijke handel bij inkoop
- o Enthousiasme van medewerkers over het bedrijf

10,0
10,0
9,0
9,0
9,0
9,0
9,0
8,0
8,0
8,0
8,0
8,0

o Duurzame inzetbaarheid van medewerkers	8,0
o Arbeidsvoorwaarden	8,0
o Mensenrechten in de keten	8,0
o Mensenrechten binnen het bedrijf	8,0
o Waar mogelijk lokaal of regionaal inkopen	7,0

Toelichting People

- **Mensenrechten:** Binnen de eigen organisatie worden mensenrechten goed gerespecteerd. Zaken als discriminatie, ongelijke behandeling of pestgedrag komen weinig voor. Zoals eerder gemeld wordt in het inkoopbeleid ook gelet op mensenrechten in de keten.
- **Werkomstandigheden:** Er is actief beleid op het gebied van gezond en veilig werken en medewerkers worden goed ondersteund om optimaal te kunnen werken. Alle mensen bij de balie hebben een weerbaarheidstraining gedaan, omdat er steeds vaker verwarde mensen binnenkomen. De arbeidsvoorwaarden zijn heel goed. Sinds een jaar is er ook beleid voor duurzame inzetbaarheid. De medewerkers en ook de vrijwilligers zijn enthousiast over hun werk en de organisatie. Bijeenkomsten worden altijd goed bezocht. De inhuurkrachten bij de horeca en de bioscoop zijn wat minder betrokken.
- **Eerlijk zakendoen:** Er zijn hele goede afspraken om oneerlijke handelspraktijken te voorkomen, voor zover aan de orde. Bij ketenpartners wordt MVO ook gestimuleerd. Bij inkoop wordt zoveel mogelijk op keurmerken voor eerlijke handel gelet. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van de keurmerkenwijzer. Dit is sinds de vorige scan duidelijk verbeterd.
- **Klant- en consumentenbelangen:** Er is sprake van een goede communicatie met bezoekers, via after sales en bezoekersenquêtes. Via het Koplopers alumninetwerk hebben studenten een onderzoek gedaan naar wat bezoekers vinden van duurzaamheid bij DNK. Er wordt altijd eerlijke informatie gegeven over de geboden producten en diensten. Bezoekers worden ook steeds actiever geïnformeerd over duurzaamheidsaspecten, ook al kan dit wellicht nog beter.
- **Maatschappelijke betrokkenheid:** DNK vervult zelf een belangrijke maatschappelijke functie in de regio, maar is ook bij allerlei lokale initiatieven betrokken. Er wordt veel aan opleiding gedaan. Bij horeca, ICT, marketing en communicatie zijn altijd wel stageplaatsen, voor zover er goede begeleiding mogelijk is. Er wordt veel gedaan om mensen met een beperking of afstand tot de arbeidsmarkt een werkplek te bieden. Ook hier moet wel voldoende begeleiding mogelijk zijn. De inkoop gebeurt deels via grote bedrijven. Kantoormeubelen worden sinds kort van een lokale leverancier betrokken. Bij de horeca wordt wel zoveel mogelijk lokaal ingekocht.

Algemene aanbevelingen People

Klaar
Doen
Onderzoeken
n.v.t.

Mensenrechten

☐	☐	☐	☐	Maak goede afspraken om mensenrechten te respecteren, zowel binnen je eigen organisatie als in de keten. Zorg via je inkoopbeleid dat je niet (mogelijk onbewust) meewerkt aan zaken als kinderarbeid, mensenhandel, wapenhandel e.d. Stel vragen aan je leveranciers en neem eventueel clausules op in contracten. Denk ook aan partijen als banken en verzekeraars en pensioenfondsen .

Werkomstandigheden

☐	☐	☐	☐	Evalueer regelmatig de arbeidsvoorwaarden en stel deze zo nodig bij.
☐	☐	☐	☐	Zorg voor een actief beleid op het gebied van gezond en veilig werken . Ontdek op Route naar RI&E hoe je een goede basis kunt leggen voor het (wettelijk verplichte) Arbobeleid. Stimuleer de gezondheid en vitaliteit van medewerkers door het stimuleren van sport, stoppen met roken, gezonde voeding, preventief medisch onderzoek, fysiotherapie etc. Werknemers die meer bewegen voor, tijdens of na het werk zijn fitter, hebben een lager ziekteverzuim en een hogere arbeidsproductiviteit. Bereken de effecten van meer bewegen met deze rekentool . Interessante cases van bedrijven vind je bij Bewegen werkt .
☐	☐	☐	☐	Een te hoge werkdruk is een groeiend probleem bij veel bedrijven. Als werkgever ben je wettelijk verplicht om ervoor te zorgen dat de werkdruk voor je medewerkers niet te groot is. Zorg dat je de risico's goed in kaart brengt . Stimuleer je medewerkers om tijdig aan de bel te trekken .
☐	☐	☐	☐	Investeer in de duurzame inzetbaarheid van je medewerkers. Meer informatie vind je bij SBCM .
☐	☐	☐	☐	Zorg dat de bedrijfs hulpverlening (BHV) goed geregeld is.
☐	☐	☐	☐	Geef regelmatig feedback aan je medewerkers.
☐	☐	☐	☐	Onderzoek regelmatig de medewerkertevredenheid. Dan kan door een externe partij, maar je kunt het ook zelf doen . Tevredenheid is overigens niet voldoende. Streef vooral naar bevlogen en geïnspireerde medewerkers die enthousiast zijn over de missie van het bedrijf en haar leiders.
☐	☐	☐	☐	Overweeg om medewerkers mede-eigenaar te maken van je bedrijf, om zo hun betrokkenheid te vergroten.

- ☐ ☐ ☐ ☐ Zie deze tips (inclusief whitepaper) om het [werkgelek](#) van je medewerkers verder te vergroten. Ook [technologie](#) kan het werknemerswelzijn vergroten. Mede-Koploper DNK heeft goede ervaringen met de [NewU-app](#).
- ☐ ☐ ☐ ☐ Overweeg om duurzaam gedrag in de privé situatie ook aan te moedigen of te faciliteren, bijvoorbeeld door het aanbieden van een slimme energiemonitor ([voorbeeld](#)), een [fiets van de zaak](#), [zonnepanelen van de zaak](#), een [warmtepomp van de zaak](#) of het geven van een [Fairtrade](#) (kerst)pakket. Goed voor mens, milieu en voor je medewerkers! Via initiatieven als [ZonneSparen](#), kan je je medewerkers helpen om fiscaal voordelig zonnepanelen te huren en hun stroomkosten te verlagen. Of help je medewerkers voordelig aan een (hybride) [warmtepomp](#).
- ☐ ☐ ☐ ☐ Zorg voor een veilige cultuur binnen je bedrijf (zie aanbevelingen bij [behoorlijk bestuur](#)).
- ☐ ☐ ☐ ☐ Meer informatie over diverse aspecten van (duurzaam) HR-management vind je in deze [whitepapers](#).

Eerlijk zakendoen

- ☐ ☐ ☐ ☐ Zorg voor goede interne afspraken over [eerlijk zakendoen](#).
- ☐ ☐ ☐ ☐ Probeer eerlijke handel ook in je toeleveringsketen te stimuleren. Een leveranciersbeoordeling kan hiervoor een goed instrument zijn. Begin b.v. bij de top-10 leveranciers en stel hen vragen omtrent hun beleid op MVO-gebied. Het aangaan van de discussie heeft vaak meer effect dan het direct veranderen van leverancier. In dialoog kan zo de leveringsketen geleidelijk worden verduurzaamd.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Koop meer structureel [Fair Trade](#), [UTZ](#) of [vergelijkbare producten](#) in (b.v. bij koffie, thee en andere voedingsmiddelen, bedrijfskleding etc, die vooral uit arme landen komen). Zo zorg je ervoor dat ook de producenten in de landen van herkomst een eerlijke kans krijgen.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Overweeg om [Fair Trade bedrijf](#) te worden en sluit eventueel aan bij een initiatief vanuit je gemeente om [Fair Trade Gemeente](#) te worden.

Klant- en consumentenbelangen

- ☐ ☐ ☐ ☐ Betrek je klanten actief bij je bedrijf en meet regelmatig de [klanttevredenheid](#). Ga ook in gesprek over wat zij van jou verwachten op het gebied van duurzaamheid.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Waarborg de privacy van je klanten en check of je bedrijf voldoende [AVG-proof](#) is.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Zorg voor een goede [klachtenafhandeling](#).
- ☐ ☐ ☐ ☐ Zorg dat de [productveiligheid](#) van de door jou geleverde producten in orde is. Op [Waar Zit Wat In](#), vind je onafhankelijke informatie over chemische stoffen in consumentenproducten.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Informeer je klanten actief over de duurzaamheidsaspecten (op milieu- en sociaal gebied) van de door jou geleverde producten en diensten, door deze informatie op je website te zetten, op te nemen in offertes, brochures, productbladen etc. Neem zo nodig informatie over relevante [keurmerken](#) op.

Maatschappelijke betrokkenheid

- ☐ ☐ ☐ ☐ Vergroot je goodwill door [maatschappelijk betrokken](#) te ondernemen. Zorg voor een sponsorbeleid en zoek aansluiting tussen de ondersteunde doelen en je eigen kernactiviteiten of zet je eigen kernkwaliteiten in, zoals kennis, mensen of materieel ([voorbeelden](#)). Zo snijdt het mes aan twee kanten. Betrek je medewerkers bij het selecteren van doelen.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Lever een bijdrage aan het opleiden van mensen door het aanbieden van stageplaatsen. Overweeg om [Erkend Leerbedrijf](#) te worden. Dit kan bijdragen aan de positieve uitstraling van je bedrijf.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Zorg voor voldoende [diversiteit](#) in je personeelsbestand. [Inclusief ondernemen](#) blijkt ook voor het bedrijf zelf vaak [lonend](#) te zijn. In aanbestedingen wordt gesproken van [social return](#). In de Participatiewet zijn zelfs quota vastgesteld voor de inzet van arbeidsbeperkten. Deze [handleiding](#) voor werkgevers kan daarbij helpen. Met het [PSO-keurmerk](#) kan je eventueel een erkenning behalen.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Koop zoveel mogelijk lokaal of regionaal in. Daarmee stimuleer je de regionale economie en draag je uiteindelijk ook bij aan het behoud van het draagvlak voor je eigen product- en dienstverlening. Bovendien bespaart dit veel transportkilometers en CO₂-uitstoot. Duurzame lokale winkels en bedrijven vind je onder meer op [Local Birds](#).

Specifieke aanbevelingen People

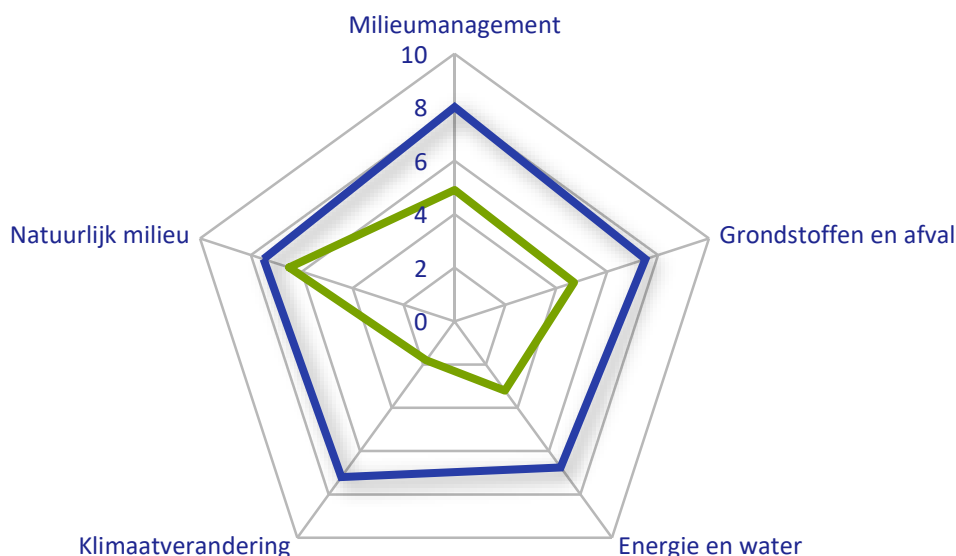
Klaar Doen Onderzoeken n.v.t.	☐ ☐ ☐ ☐ Besteed veel aandacht aan de gezondheid van de geserveerde voedingsmiddelen en dranken. Wees vooral terughoudend met het gebruik van vlees, vis en kunstmatige toevoegingen, suiker en (keuken)zout. ☐ ☐ ☐ ☐ Naast het steunen van goede doelen en maatschappelijke initiatieven, heb je als publieksinstelling misschien wel de grootste maatschappelijke impact door je voorbeeldfunctie. Door zelf duurzame keuzes te maken en die uit te leggen aan je publiek, kan je bewustwording stimuleren bij grote groepen mensen om ook duurzamer gedrag aan te nemen. Doseer het wel, want als je drammeriger overkomt, kan het ook averechts werken. Ook via de programmering kan je bewustwording stimuleren, bijvoorbeeld door (meer) voorstellingen of lezingen over milieu, diversiteit, desinformatie etc (voorbeeld). Of organiseer eens samen met de gemeente en andere partijen een duurzaam festival.

Thema's

Met 'Planet' wordt bedoeld op de impact van je bedrijf of organisatie op het milieu. Hierin zijn een 5-tal thema's van belang:

- **Milieumanagement:** Dit thema wordt niet expliciet benoemd in ISO 26000, maar is essentieel om voldoende grip te krijgen op onderstaande vier thema's en te zorgen voor permanente verbetering: een plan-do-check-act cyclus. Door de milieuprestaties kwantitatief te meten, kunnen duidelijker prioriteiten worden bepaald, de juiste acties worden ondernomen en de effecten daarvan worden gemeten. Dit helpt bovendien in de MVO-communicatie, omdat de duurzaamheidsbeloftes zo beter kunnen worden onderbouwd. Het kan ook vergunningverlening versnellen doordat je de cijfers goed op orde hebt.
- **Grondstoffen en afval:** Bedrijven kunnen hun milieuprestaties verbeteren door vervuiling te voorkomen. Dit kunnen zij doen door te investeren in het verminderen van emissies naar lucht, bodem en water, alsook het beperken van afval en het gebruik van gevaarlijke chemicaliën. Ook hinderreductie zoals geluid, geur, trillingen en lichtvervuiling valt hieronder. Grondstoffen worden steeds schaarser. Daarom zal onze economie in een periode van enkele decennia moeten omschakelen van een lineair systeem naar een circulair systeem. Grondstoffen (biologische en technische) blijven daardoor altijd in een keten en afval bestaat uiteindelijk niet meer. Deze [circulaire economie](#) stelt hoge eisen aan productontwerp en retourlogistiek. Tenslotte kunnen ook veel grondstoffen worden bespaard, door over te stappen op een [deeleconomie](#): we gaan van 'bezit' naar 'gebruik'. Vergelijkbare concepten zijn [Cradle to Cradle](#), [Doughnut Economics](#) en de [Blue Economy](#).
- **Energie en water:** Onze afhankelijkheid van fossiele energiebronnen leidt enerzijds tot het uitputten van de voorraden en anderzijds tot vervuiling en klimaatverandering. In Groningen leidt de aardgaswinning tot aardbevingen en sociale problemen. Daarnaast zijn we sterk afhankelijk geworden van buitenlandse machten, waardoor de leveringszekerheid in gevaar komt. In de komende decennia zullen we een [energietransitie](#) doormaken van fossiele brandstoffen naar duurzame energie. De overheid heeft hierover afspraken gemaakt in het [Energieakkoord](#). Ook bedrijven zullen hierin mee moeten gaan, niet alleen vanuit milieuoverwegingen, maar ook om bedrijfsrisico's te beperken. Ook het waterverbruik valt onder dit thema. Bij veel bedrijven is dit maar een klein deel van de milieubelasting, maar bij sommige bedrijven hebben een grote water-impact, zoals frisdrankproducenten en landbouwbedrijven.
- **Klimaatverandering:** Dit thema gaat over de directe en indirecte uitstoot van broeikasgassen zoals CO₂, methaan, lachgas en diverse koude- en oplosmiddelen. Het is zaak dat bedrijven rekening houden met de uitstoot van broeikasgassen, omdat de uitstoot van broeikasgassen bijdraagt aan klimaatverandering. Ieder bedrijf stoot broeikasgassen uit én krijgt te maken met de gevolgen van klimaatverandering. Het is daarom zaak dat bedrijven zowel hun uitstoot terugdringen (mitigatie) als zich aanpassen aan het veranderende klimaat (adaptatie), ook weer om bedrijfsrisico's te beperken. Het [Klimaatakkoord](#) bevat afspraken van de Rijksoverheid met meer dan 100 partijen over maatregelen om de uitstoot van broeikasgassen te beperken. De lopende afspraken uit het Energieakkoord zijn hierin overgenomen.
- **Natuurlijk milieu:** De snelgroeiende vraag naar natuurlijke hulpbronnen en de vervuiling heeft tot gevolg dat natuurlijke leefgebieden verloren gaan en de [biodiversiteit](#) op aarde afneemt. Dit veroorzaakt ernstige verstoringen in ecosystemen.

o Inkoop van groen gas	10,0
o Berekenen van de CO2-footprint	10,0
o Inkoop van groene stroom	10,0
o Bij inkoop rekening houden met effecten op het natuurlijk milieu	9,0
o Terugdringen van fossiele brandstoffen	8,0
o Waterbesparing	8,0
o Energiebesparing	8,0
o Gebruik maken van circulaire producten en materialen	8,0
o Scheiden van het resterende afval	8,0
o Voorkomen van verspilling en minder afval produceren	8,0
o Bij inkoop rekening houden met milieuaspecten	8,0
o Systematisch verbeteren van de milieuprestaties	8,0
o Meten en registreren van milieugegevens	8,0
o Kennis over milieuzaken	8,0
o Inzicht in risico's en kansen van klimaatverandering	7,0
o Impact op ecosystemen binnen de invloedssfeer	6,0
o Efficiënt gebruik van bedrijfsmiddelen door huren of delen	6,0
o Compensatie van de CO2-uitstoot	1,0
o Opwekken van duurzame energie	1,0

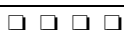
Toelichting Planet

- **Milieumanagement:** Door de deelname aan het vorige Koploperproject is de kennis over milieuzaken sterk toegenomen. Gegevens over de milieuprestaties van DNK worden sindsdien consequent bijgehouden in de Milieubarometer. Er wordt systematisch gewerkt aan het verbeteren van de milieuprestaties met behulp van de DuOn-Agenda. Bij inkoop wordt actief op milieuaspecten gelet.
- **Grondstoffen en afval:** Er is veel aandacht voor het voorkomen van verspilling, door geen onnodige zaken in te kopen. Het resterende afval wordt goed gescheiden, maar zou nog wel iets beter kunnen. Het afval wordt nu gescheiden in 8 verschillende stromen. Er is een pers voor restafval en in overleg met de afvalinzamelaar worden de routes zo efficiënt mogelijk gepland. Er wordt veel gebruik gemaakt van gerecyclede of circulaire producten. Meubilair wordt vaak mogelijk gerefurbished ingekocht. Binnen het pand worden soms wel spullen gedeeld, maar er zijn nog wel verbetermogelijkheden, om efficiënter om te gaan met spullen, door deze niet zelf aan te schaffen.
- **Energie en water:** Er is veel gedaan aan energiebesparing. De meeste verlichting is inmiddels led en met de gemeente wordt de rest binnenkort ook aangepakt. Ook voor waterbesparing is aandacht. Alle waterkranen hebben nu ecosavers en er is een proef gedaan met waterloze toiletten. Als dat positief is, wordt dit in het hele gebouw toegepast. DNK wekt zelf geen energie op. Er liggen wel zonnepanelen op het dak, maar die zijn van de gemeente. Wel wordt sinds de deelname aan het Koploperproject 100% Nederlandse groene stroom ingekocht.
- **Klimaatverandering:** De CO₂-footprint van DNK wordt berekend en gemonitord met de Milieubarometer. Het pand heeft een A+++ label, maar voor verwarming wordt nog wel aardgas gebruikt. Overigens hoofdzakelijk als backup. Volgens een scan door Unica is helemaal gasloos vooralsnog niet mogelijk. Het ingekochte gas is wel groen (bosgecompenseerd) gas. De resterende uitstoot wordt niet gecompenseerd. De risico's en kansen van klimaatverandering voor DNK en de stakeholders zijn vrij goed in beeld, maar zouden nog wel beter kunnen worden onderzocht. Een aandachtspunt zijn de grote ramen in de bibliotheek. Daarachter is het vaak erg warm als de zon erop staat.
- **Natuurlijk milieu:** Per saldo wordt de impact op ecosystemen licht positief geschat vanwege de bewustwording bij het publiek. Maar daar tegenover staat wel dat de bezoekers veel negatieve impact veroorzaken door met de auto te komen. Bij inkoop wordt bewust gelet op natuurlijke of ecologische producten.

Algemene aanbevelingen Planet

Klaar
Doen
Onderzoeken
n.v.t.

Milieumanagement

Veel kennis over milieuonderwerpen vind je bij [Infomil](#) (voor bedrijven en overheden) en [Milieucentraal](#) (meer voor particulieren, maar bevat ook veel nuttige informatie voor bedrijven. Voor vragen over klimaat kan je terecht bij de [Klimaathelpdesk](#). Over biodiversiteit is er de [Biodiversiteitshelpdesk](#). Op de website van onze partner [Stimular](#) vind je een

- groot aantal handige [hulpmiddelen](#) en een [database](#) met praktische informatie (toepasbaarheid, milieuaspecten, financiële aspecten etc.) over een groot aantal mogelijke maatregelen.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Veel kennis over milieuonderwerpen vind je bij [Infomil](#) (voor bedrijven en overheden) en [Milieucentraal](#) (meer voor particulieren, maar bevat ook veel nuttige informatie voor bedrijven. Voor vragen over klimaat kan je terecht bij de [Klimaathelpdesk](#). Over biodiversiteit is er de [Biodiversiteitshelpdesk](#). Bij Stimular vind je een [database](#) met praktische informatie (toepasbaarheid, milieuaspecten, financiële aspecten etc.) over een groot aantal mogelijke maatregelen.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Controleer of je bedrijf voldoet aan de betreffende [milieuregelgeving](#). Infomil geeft ook [branche-specifieke informatie](#). Deze handige [urgentietijdlijn](#) van Koploper SRA biedt een compleet overzicht van alle op handen zijnde Europese en nationale regelgeving per sector op het gebied van milieu en energie.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Maak de impact van je organisatie op het milieu concreet en meetbaar en zorg voor een permanente verbetercyclus. Dit kan bijvoorbeeld met de [Milieubarometer](#), een goedkoop, maar zeer compleet instrument, waarmee je veel tijd kunt besparen ten opzichte van het werken met Excel-bestanden. De Milieubarometer bevat een koppeling met de hiervoor genoemde maatregelendatabase van Stimular.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Deel de uitkomsten van de Milieubarometer met de collega's. Daarmee betrek je iedereen in het bedrijf en dit stimuleert de medewerkers om ook hun persoonlijke bijdrage te leveren.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Formuleer concrete, meetbare doelen voor verbetering. Gebruik daarbij relevante prestatie-indicatoren, zoals de uitstoot per medewerker of per eenheid omzet. Vier bereikte successen.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Maak een selectie uit de maatregelen die de Milieubarometer geeft. Pas daarbij de 'trias ecologica' toe (bij energie: 'trias energetica'). Bijvoorbeeld, stap 1: beperk de energievraag door bijvoorbeeld isolatie, stap 2: gebruik van duurzame energiebronnen, stap 3: efficiënt gebruik van fossiele energie door het toepassen van zuinige installaties. Bepaal je prioriteiten en neem deze op in een actieplan ([DuOn-agenda](#)) dat periodiek wordt bijgesteld. Zo krijg je meer zicht op de resultaten van je inspanningen en heb je in feite al een eenvoudig [milieumanagementsysteem](#).
- ☐ ☐ ☐ ☐ Wil je verder gaan, overweeg dan om dit systeem in te richten (en eventueel te certificeren) volgens [ISO 14001](#). Zie ook dit [informatieblad](#) voor kleine bedrijven. Een eenvoudiger optie, waarmee je ook duidelijk maakt dat je systematisch je milieuprestaties verbetert, is het [Milieubarometercertificaat](#). Als je de Milieubarometer goed bijhoudt, is dit slechts een kleine extra stap.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Check bij [Stichting Milieukeur](#) (SMK) of er voor je product of dienst een geschikt milieukeurmerk beschikbaar is. Certificering biedt diverse [voordelen](#). Voor non-food producten en diensten [klik hier](#). Voor food en agroproducten bestaat sinds 2019 het topkeurmerk '[On the way to PlanetProof](#)', dat ook door SMK wordt beheerd. Een stap verder gaat het [EKO-keurmerk](#) voor biologische voeding, dat al veel langer bestaat. Zie hier een overzicht van de [verschillen](#).
- ☐ ☐ ☐ ☐ Zit je met je bedrijf op een bedrijventerrein en wil je samen met andere ondernemers het terrein verduurzamen en toekomstbestendig maken, overweeg dan om [deze wegwijzer](#) te gebruiken.

Grondstoffen en afval

- ☐ ☐ ☐ ☐ We staan aan het begin van een enorme uitdaging om te komen tot een circulaire economie, die in 2050 gerealiseerd moet zijn. Al in 2030 moeten we 50% minder primaire grondstoffen verbruiken. Check hier [Europese beleid](#) en het [beleid van de Rijksoverheid](#) en de transitieagenda's die voor verschillende sectoren en ketens zijn opgesteld. In de [Integrale Circulaire Economie Rapportage](#) van het PBL wordt de voortgang van het beleid gemonitord. Het [Versnellingshuis Nederland Circulair](#) helpt ondernemers met expertise en netwerk. Daar vind je ook een overzicht van [tools om circulariteit meetbaar](#) te maken.
- ☐ ☐ ☐ ☐ De circulaire economie vraagt ook om nieuwe businessmodellen. Onderzoek welke kansen hier liggen voor je bedrijf, bijvoorbeeld door deel te nemen aan een [Circo Track](#). Overweeg om producten te delen, leasen of te (ver)huren in plaats van ze te (ver)kopen. Zo worden producten beter benut en zijn minder grondstoffen nodig. Zie deze voorbeelden van [kantoormeubilair](#), [vloerbedekking](#), [verlichting](#) en [elektrisch materieel](#). Een overzicht van een groot aantal deelplatforms en initiatieven in Nederland [vind je hier](#). Voor zakelijk gebruik is een platform als [Floow2](#) interessant. Zie [Profit](#) voor een overzicht van nieuwe businessmodellen per thema en branche.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Koop zoveel mogelijk duurzaam in, bijvoorbeeld door de tools van [Pianoo](#) te gebruiken. Een stapje verder gaat [circulair inkopen](#). Het [Servicepunt Circulair](#) van de Natuur- en milieufederaties biedt informatie voor particulieren en ondernemers, inclusief een groeiend aanbod aan circulaire producten. Biobased producten vind je op [dit inkoopplatform](#), waar je ook je eigen biobased producten kunt aanbieden.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Neem bij (ver)bouwactiviteiten duurzaamheid in een zo vroeg mogelijk stadium mee. Het [Breeam-keurmerk](#) of [GPR Gebouw](#) bieden hiervoor een goede leidraad. Pas [circulair bouwen](#) toe. Het platform [Cirkelstad](#) kan hierbij ondersteuning bieden. Zie ter inspiratie ook deze infographic van de VHG over '[Het levende gebouw](#)', waarin de relatie met de SDG's en enkele keurmerken voor duurzaam bouwen is weergegeven. Ga je verhuizen? Kijk dan eens op [Kansen bij verkassen](#) en overweeg om zo mogelijk een [circulair kantoor](#) in te richten.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Onderzoek je afvalstromen en kijk of de hoeveelheid afval aan de inkoopkant kan worden verminderd, bijvoorbeeld door bulkverpakking te gebruiken in plaats van kleinverpakkingen of door [papierarm](#) te werken. Gebruik bijvoorbeeld herbruikbare [coffeecups](#) in plaats van wegwerpcups.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Hergebruik [verpakkingsmateriaal](#), zorg voor een milieuvriendelijke verwerking hiervan of gebruik/vraag om [duurzamer verpakkingsmateriaal](#).
- ☐ ☐ ☐ ☐ Overleg met je afvalverwerker of containers pas kunnen worden geleegd als deze vol zijn en of verdere [afvalscheiding](#) mogelijk is. Afval scheiden is verplicht. Sinds maart 2021 gelden hiervoor nieuwe regels. Check hiervoor de [afvalwijzer voor bedrijven](#), om te kijken wat dit voor je bedrijf betekent. Mogelijk kan je zo ook [kosten besparen](#). Zie ook deze [praktische tips](#) om je afval beter te scheiden. [Verpakkingsafval](#) kan onder voorwaarden gratis worden opgehaald.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Plastic afval is een [groeidend probleem](#), omdat plastic niet vergaat en in steeds kleinere deeltjes in de natuur (vooral de zee) terecht komt en van daar in onze eigen voedselketen. Probeer het gebruik van (wegwerp)plastic daarom zoveel mogelijk te vermijden. Zie bijvoorbeeld [deze tips](#). In 2021 heeft de overheid hiervoor [nieuwe regels](#) opgesteld. Zie ook

deze handige [infographic](#). In 2024 zijn plastic wegwerpbekers en -maaltijdverpakkingen in principe [niet meer toegestaan](#) in horeca, festivals, maar ook op kantoor. Terug naar de afwasbare koffiemok dus. Steeds meer [webshops](#) bieden plastic-vrije producten aan.

- ☐ ☐ ☐ ☐ Bij het programma [VANG Buitenshuis](#) vind je veel meer informatie en hulpmiddelen om je bedrijfsafval te verminderen en te scheiden en te werken aan een circulaire bedrijfsvoering.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Zit je met je bedrijf in een binnenstad, kijk dan of [OpenWaste](#) kan helpen om de afvalinzameling van bedrijfsafval slimmer en efficiënter kan.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Producten die voedselverspilling tegengaan vind je op [Verspilling is verrukkelijk](#). Ook [apps](#) kunnen hierbij helpen.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Ook elektronica-afval veroorzaakt veel problemen, met name in ontwikkelingslanden, waar de verwerking in slechte omstandigheden plaats vindt. Zorg voor een goede inzameling van dit afval, bijvoorbeeld via [WeCycle](#). [Closing the Loop](#) maakt een 'afvalvrije ICT' mogelijk.

Energie en water

- ☐ ☐ ☐ ☐ We zitten midden in de [energietransitie](#), met als doel een klimaatneutrale economie in 2050. In het Klimaatakkoord zijn hierover afspraken gemaakt. [Ontdek hier](#) wat dat voor je bedrijf betekent. Intussen zijn de eisen alweer opgeschroefd. In de Europese Klimaatwet zijn doelen vastgelegd van een klimaatneutrale EU in 2050 en een vermindering van broeikasgasemissie met 55% in 2030 ten opzichte van 1990. De stappen daar naartoe zijn vastgelegd in het uitvoeringsplan 'Fit for 55'. Die maatregelen zullen ook een grote [impact](#) hebben op Nederland en jouw bedrijf. Stel je daarom goed op de hoogte en anticipeer op de gevolgen. Geen tijd om veel te lezen? Check dan deze [video-masterclass](#) van 2 uur en je bent snel op de hoogte.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Blijf op de hoogte van de innovaties die er spelen rondom duurzame energieopwekking en energieopslag. Op de site van [Topsector Energie](#) is meer te lezen over innovaties die er zijn van koplopers in de sector. Op de website van [Nederlandse Vereniging Duurzame Energie](#) is een overzicht te vinden van brancheverenigingen die zich richten op energie en duurzame technieken.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Bespaar energie door bewuster gedrag en diverse besparingsmaatregelen. Die vind je bijvoorbeeld bij [RVO](#) en in de eerdergenoemde Milieubarometer (deze bevat vele mogelijke maatregelen, die ook direct te vinden zijn via [Stimular](#)). Energie besparen is wettelijk verplicht. Met de [Wetchecker energiebesparing](#) check je welke regelingen voor jouw bedrijf van toepassing zijn.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Koop 100% groene stroom in uit zon en wind met Nederlandse Garanties van Oorsprong ([GvO's](#)), zodat je zeker weet dat je investering inderdaad leidt tot meer duurzame energieproductie. Dat hoeft niet meer te kosten en de milieuvordelen zijn groot. Kies bij voorkeur ook voor een [duurzame leverancier](#). Je kunt ook stroom van lokale energiecoöperaties uit de eigen regio inkopen, bijvoorbeeld via [Energie van Ons](#). De winst vloeit dan via de energiecoöperaties terug naar de regio.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Koop 'groen gas' in. Hiervan is de CO₂-uitstoot al gecompenseerd door de energieleverancier.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Overweeg om zelf [duurzame energie](#) op te wekken. Sinds 1 juli 2023 is dat onder voorwaarden zelfs [verplicht](#) in het kader van de [energiebesparingsplicht](#). Let bij aanschaf van zonnepanelen ook op de [duurzaamheid](#) van de panelen zelf of overweeg om [circulaire panelen](#) te nemen. Of geef gebruikte panelen een tweede leven, bijvoorbeeld via [ZonNext](#). Zijn reguliere zonnepanelen om bepaalde redenen niet mogelijk, overweeg dan [lichtgewicht panelen](#) of [zonnefolie](#). In verband met de veiligheid van je installatie is het verstandig om een [scope 12 inspectie](#) te laten uitvoeren. Loop je tegen problemen aan met je verzekeraar, kijk dan eens op [Meldpunt Onverzekerd zon-op-dak](#), of schakel de hulp in van mede-Koploper [DNN](#).
- ☐ ☐ ☐ ☐ Op steeds meer plaatsen in Nederland is sprake van [netcongestie](#), waardoor nieuwe zon- en windprojecten spaak dreigen te lopen. In veel gevallen zijn hier [praktische oplossingen](#) voor. Gebruik je veel stroom of lever je veel stroom terug, dan kan je wellicht nog geld verdienen met congestiemanagement. Check de mogelijkheden bij [Enexis](#), [Liander](#) en [Stedin](#).
- ☐ ☐ ☐ ☐ Sinds 1 januari 2023 moet elk kantoor groter dan 100 m² [minimaal energielabel C](#) hebben. Voldoet het pand dan niet aan de eisen, dan mag je het niet meer als kantoor gebruiken. Waarschijnlijk zal de eis daarna verder worden aangescherpt naar label A in 2030. Om niet steeds opnieuw te hoeven investeren loont het in veel gevallen om direct te gaan voor [minimaal energielabel A](#) en bij voorkeur energieneutraal en aardgasvrij.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Heb je huurpanden, dan ben je voor een sommige zaken afhankelijk van de verhuurder. Overleg dan (samen met eventuele andere huurders) met de verhuurder over de inkoop van groene stroom, besparingsmaatregelen of zelfs het installeren van zonnepanelen. Bij huurpanden is de verdeling van lusten en lasten tussen huurder en verhuurder vaak een obstakel om te investeren. Dit stappenplan voor het [split incentive dilemma](#), kan je wellicht helpen.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Wil je nieuw bouwen? Sinds 1 januari 2021 moeten vergunningaanvragen voor alle nieuwbouw, zowel woningbouw als utiliteitsbouw, voldoen aan de eisen voor [Bijna Energieneutrale Gebouwen](#) (BENG).
- ☐ ☐ ☐ ☐ Naast gebouwen is mobiliteit een belangrijke energieverbruiker en veroorzaker van CO₂-uitstoot. Vanaf 2023 moeten bedrijven met meer dan 100 medewerkers jaarlijks aan de overheid [rapporteren](#) over hun woon-werk en zakelijke verkeer. Met dit [5-stappenplan](#) kan je je mobiliteit systematisch verduurzamen.
- ☐ ☐ ☐ ☐ [Elektrisch rijden](#) heeft vanuit milieu-oogpunt de voorkeur boven alle andere brandstoffen. Hierover wordt veel desinformatie verspreid: zie hier een [overzicht van de meest voorkomende misverstanden](#). Ook [vrachtwagens en zwaar \(bouw\)materieel](#) zal in snel tempo elektrificeren. De investeringen hierin zijn voorlopig nog hoog. Een oplossing kan dan zijn om [elektrisch materieel te huren](#). Loop je tegen problemen aan met laden vanwege de beperkte netcapaciteit, dan vind je hier wellicht [nuttige oplossingen](#).
- ☐ ☐ ☐ ☐ Is elektrisch rijden voor je bedrijf (nog) geen optie, overweeg dan om [fossielvrije \(blauwe\) diesel](#) (HVO) te gebruiken. Nuttige informatie over laadpalen vind je bij de [ANWB](#). Uitzonderingen daargelaten is waterstof voorlopig [geen geschikt alternatief](#) voor mobiliteit.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Op de website van [Milieucentraal](#) lees je meer over de voordelen en mogelijkheden van deelauto's. Hierin lees je dat het niet alleen een vermindering oplevert van de totale CO₂ uitstoot van de bedrijfsactiviteiten. Het levert namelijk ook een kostenbesparing op voor zowel de werkgever als werknemer.

- ☐ ☐ ☐ ☐ ICT verbruikt ook veel energie. Besparingsmogelijkheden vind je in de Milieubarometer. Werken in de Cloud zorgt voor minder eigen energieverbruik en is efficiënter dan het gebruik van eigen servers. Kies bij voorkeur dan wel voor duurzame Cloud-oplossingen, bijvoorbeeld [Leafcloud](#), [Greenhost](#) of [NLDC](#). Gebruik [deze tips](#) om de CO₂-footprint van je website te verkleinen en eventueel te compenseren. Door de zoekmachine [Ecosia](#) te gebruiken, compenseer je CO₂-uitstoot en help je herbebossingsprojecten. Ecosia heeft ook een handige [AI Chatbot](#).
- ☐ ☐ ☐ ☐ Bespaar drinkwater door het toepassen van [waterbesparende voorzieningen](#) in kranen, douches en toiletten. Voorkom het gebruik van flessenwater. Dat is vele malen [milieuvriendelijker](#) dan kraanwater. Geef je medewerkers bijvoorbeeld een [Dopper](#) mee, die ze aan de kraan kunnen vullen.

Klimaatverandering

- ☐ ☐ ☐ ☐ Bereken de CO₂-footprint van je bedrijfsvoering, bijvoorbeeld met de [Milieubarometer](#) en maak een stappenplan om toe te werken naar een [fossielvrije](#) en [klimaatneutrale](#) bedrijfsvoering. Helemaal geen broeikasgassen uitstoten zal (op korte termijn) vaak lastig zijn. Overweeg daarom om de resterende uitstoot te [compenseren](#), zodat je per saldo niet bijdraagt aan klimaatverandering.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Wil je weten of jouw gebouw 'Paris Proof' is (voldoet aan de klimaatdoelen)? Check het eenvoudig met de [WEii-rekentool](#). De WEii kan ook in de Milieubarometer worden berekend.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Voor bedrijven die veel inschrijven op aanbestedingen kan certificering op de [CO₂-prestatieladder](#) gunningsvoordeel opleveren.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Heb je behoefte aan een internationale validatie en erkenning van je klimaatdoelen, dan kan je aansluiten bij het [Science Based Target Initiative](#) (SBTi). Dit is wel kostbaar, dus het is alleen zinvol als het echt toegevoegde waarde biedt voor je bedrijf. Voor MKB-bedrijven (< 500 medewerkers) is er een [lichtere procedure](#) met minder kosten. De Milieubarometer helpt bij het [rapporteren](#) over je doelen voor het SBTi.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Kijk naast de mogelijkheden voor CO₂-reductie (mitigatie) en -compensatie ook naar mogelijke [risico's](#) van klimaatverandering voor je eigen bedrijf en je stakeholders (zoals verstoring van ecosystemen, hittestress, stroomuitval, schade aan eigendommen, hogere verzekeringspremies, kosten van reputatieschade en juridische maatregelen) en oplossingen hiervoor ([klimaatadaptatie](#)).
- ☐ ☐ ☐ ☐ Overweeg om CO₂-neutrale producten of diensten aan te bieden, door de ketenemissies hiervan [te berekenen](#) en deze te [compenseren](#). Hiermee kan je je onderscheiden richting de meer milieubewuste klant.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Overweeg om je aan te sluiten bij onze partner [Klimaatplein.com](#) en blijf zo op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen rond CO₂-neutraal ondernemen.

Natuurlijk milieu

- ☐ ☐ ☐ ☐ Informatie over het belang van biodiversiteit en wat je daar zelf aan kunt doen, vind je op [Maak Grijs Groener](#).
- ☐ ☐ ☐ ☐ Kennis en tools voor het meten van je impact op het natuurlijk milieu en eventueel het rapporteren hierover, vind je bij [IUCN](#) en Taskforce on Nature-related Financial Disclosures ([TNFD](#)).
- ☐ ☐ ☐ ☐ Draag bij aan biodiversiteit door jouw bedrijfsterrein te vergroenen. Zie dit [e-boekje met voorbeelden](#), [deze tips](#) en [deze tips](#). Doe de [Quickscan](#) van mede-Koploper DonkerGroen. Of koop een stukje [landbouwgrond](#), om de biodiversiteit te herstellen. Of help mee om meer [bomen](#) te planten.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Kies bij de inkoop van materialen, grondstoffen, schoonmaakmiddelen, voedingsmiddelen voor milieuvriendelijke of ecologische producten, door te letten op de juiste [keurmerken](#).
- ☐ ☐ ☐ ☐ Tips voor chemievrij onkruidbeheer op bedrijfsterreinen [vind je hier](#). Er is ook een [keurmerk](#) voor duurzamer terreinbeheer.

Specifieke aanbevelingen Planet

Klaar Doen Onderzoeken n.v.t.	☐ ☐ ☐ ☐ Overweeg om voor de inrichting van DNK waar mogelijk spullen als kantoormeubilair, kasten en apparatuur te huren of te lenen in plaats van deze nieuw in te kopen. Dit is zelfs mogelijk met zaken als vloerbedekking en verlichting: product as a service (PaaS). Daarmee wordt veel grondstof bespaard en afval voorkomen. Kijk voor kantoorinrichting eens naar Opnieuw!, dat mede een spinoff is uit een van de Koploperprojecten. ☐ ☐ ☐ ☐ Wil je verder aan de slag met circulair ondernemen, neem dan eens contact op met NICE. ☐ ☐ ☐ ☐ Wellicht is er nog meer dak beschikbaar op het pand van DNK om zonnepanelen te plaatsen. Zo niet, dan is het wellicht mogelijk om gevels te gebruiken (zie het voorbeeld van mede-Koploper Ultraware in Assen). Een andere optie om als DNK bij te dragen aan opwekking van duurzame energie én gemeenschapsontwikkeling is door te participeren in lokale energiecoöperaties. ☐ ☐ ☐ ☐ Voorkom voedselverspilling, want dit heeft een enorme impact op het milieu. Beperk de hoeveelheid voedselafval, bijvoorbeeld door de klanten zelf de portiegroottes en hoeveelheid bijgerechten te laten bepalen en door doggybags mee te geven. Lees hier meer tips. Wat er dan nog overblijft kan je aan dieren voeren, composteren of tot Bokashi verwerken.

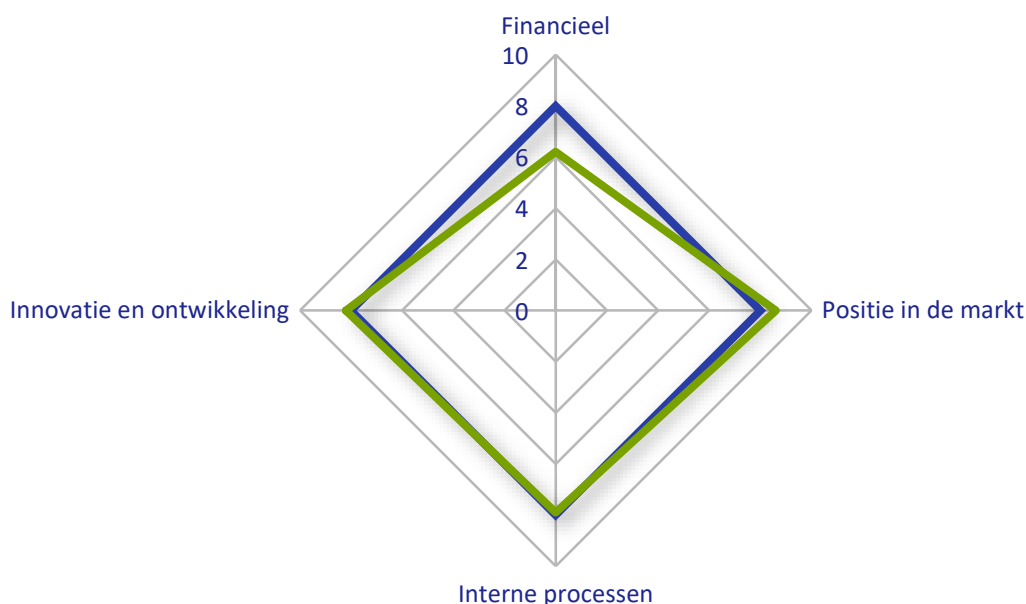
- Ook [koffiedik](#) en [citruschillen](#) kunnen nuttig gebruikt worden. Overweeg om aan te sluiten bij initiatieven tegen voedselverspilling, zoals [Too Good To Go](#) of [Samen Tegen Voedselverspilling](#). Daar vind je ook praktische tools.
- Naast het voorkomen voedselverspilling, kan je ook met de samenstelling van je gerechten de impact op het milieu verminderen. Vooral dierlijke producten hebben een grote [impact](#) op het milieu. Het beperken van de vleesconsumptie is zelfs een van de makkelijkste en meest effectieve manieren om klimaatverandering tegen te gaan. Zorg dat je gerechten in de basis plantaardig zijn en beschouw vlees en vis als een luxe: kleine porties, maar van hoge kwaliteit, duurzaam en zoveel mogelijk uit de regio. Zet voldoende vegetarische en veganistische gerechten op de menukaart. Via deze site vind je gemakkelijk plantaardige alternatieven. Zorg ervoor dat je ingrediënten zoveel mogelijk van duurzame en biologische teelt zijn. Gebruik daarvoor de [keurmerkenwijzer](#). Met de tools van [Greendish](#), kan je je voedselaanbod verduurzamen en ook een certificaat behalen. Ander initiatieven die je misschien interessant vindt zijn de [Nationale week zonder vlees](#) en de [Alliantie Verduurzaming Voedsel](#).
- Heb je koelinstallaties in gebruik, stap dan zoveel mogelijk over op [efficiënte koeltechnieken](#) met natuurlijke koudemiddelen. Het weglekken van synthetische koudemiddelen heeft namelijk een zeer grote impact op klimaatverandering.
- In de algemene aanbevelingen vind je meerdere aanbevelingen om circulair te ondernemen. Voorbeelden van circulaire Koplopers in horeca [vind je hier](#).
- Koffie is onmisbaar in de gastvrijheidssector. Maar de koffieketen is vaak niet zo duurzaam, zoals de [Coffee Barometer](#) laat zien. Wil je ook duurzamere koffie? Check dan eens [dit overzicht](#). Deze [6 koffiemarken](#) doen het radicaal anders.
- Verlichting wordt steeds meer vervangen door ledverlichting, waarvan de kwaliteit de afgelopen jaren sterk is toegenomen. Theatertechnici zijn vaak huiverig hiervoor, omdat de kwaliteit onvoldoende zou zijn. Toch komen er steeds meer aanbieders op de markt. Check [deze tips](#) voor het kiezen voor energiezuinige podiumverlichting.
- Als publiekstrekker wil je graag zoveel mogelijk bezoekers. Maar tegelijkertijd leidt het bezoekersverkeer tot een grote milieu-impact, zeker als de bezoekers vooral met de auto komen. Natuurlijk maken ze uiteindelijk deze keuze zelf, maar je kunt er wel iets aan doen om ze te stimuleren om [duurzamer te reizen](#).
- Overweeg om als organisatie klimaatneutraal te worden (in elk geval voor de scope 1 en scope 2 emissies) door de resterende uitstoot te compenseren. Zie hiervoor de algemene aanbevelingen bij [klimaat](#).
- Op de MVO-pagina op de website van DNK staat dat er veel zelf opgewekte zonnestroom is, maar tijdens het interview is aangegeven dat de panelen van de gemeente zijn en dat deze stroom niet kan worden toegerekend aan DNK. Zorg dat dit transparant is.

Thema's

Duurzaam ondernemen kan vele voordelen opleveren voor je bedrijf, zowel op de korte als op de langere termijn. De DuOn-Scan gebruikt hiervoor de volgende vier invalshoeken, ontleend aan de Balanced Scorecard benadering:

- **Financieel:** vergroting van de winst, toegang tot krediet, subsidies en fiscale voordelen, kostenbesparingen etc.
- **Positie in de markt:** imagoverbetering, voortblijven op de concurrentie, vergroting van marktaandeel, aanboren van nieuwe markten voor duurzame producten en diensten, meer kansen bij duurzaam inkopen door de overheid, vergroting klanttevredenheid etc.
- **Interne processen:** Vergroting medewerkertevredenheid, arbeidsproductiviteit, aantrekkelijkheid voor de arbeidsmarkt, efficiëntie van productieprocessen, kwaliteitsverbetering, goede verhouding met overheid, anticiperen op strenger wordende regelgeving etc.
- **Innovatie en ontwikkeling:** meer inzicht in kansen en risico's, vergroting van de innovatiekracht en het aanpassingsvermogen, aangaan van betekenisvolle partnerships, goed gevoel etc. Bij dit perspectief gaat het om wendbaarheid: het vermogen van de organisatie om te vernieuwen en zich slim aan te passen aan snel veranderende omstandigheden. Bedrijven die dat niet tijdig signaleren en oppakken, lopen een grote kans om slachtoffer te worden van disruptie.

De scores hebben hier een iets andere betekenis dan bij de voorgaande thema's. In de scan is de vraag gesteld wat voor jou de meest relevante voordelen zijn van duurzaam ondernemen.

Scores op deelthema's

Score

Stdev

o Innovatie van producten en diensten	8,0	
o Zekerstellen van de continuïteit van het bedrijf	8,0	
o Een goed gevoel	8,0	
o Bijdragen aan een betere wereld	8,0	
o Voorkomen van conflicten en claims	8,0	
o Efficiënter werken	8,0	
o Bedrijf aantrekkelijk houden voor de arbeidsmarkt	8,0	
o Tevredenheid, gezondheid en motivatie van medewerkers verbeteren	8,0	
o Klanttevredenheid vergroten	8,0	
o Imagoverbetering	8,0	
o Meer kans op financieringsmogelijkheden	8,0	
o Kostenbesparing op termijn	8,0	
o Marktaandeel vergroten	Nvt/Wn	
o Voorblijven op de concurrentie	Nvt/Wn	
o Beperken van financiële risico's	Nvt/Wn	
o Vergroten van de omzet	Nvt/Wn	

Toelichting Profit

- **Financieel:** Op financieel gebied worden kostenbesparingen op termijn en meer kans op financieringsmogelijkheden als meest relevante voordelen gezien van duurzaam ondernemen. Beperking van financiële risico's en het vergroten van de omzet worden niet relevant gevonden.
- **Positie in de markt:** De voordelen voor de marktpositie worden vooral gezien in het vergroten van de klanttevredenheid en imagoverbetering. Voorblijven op de concurrentie en vergroting van het marktaandeel worden niet relevant gevonden.
- **Interne processen:** Deze voordelen worden allemaal even relevant gevonden: efficiënter werken, het verbeteren van de tevredenheid, gezondheid en motivatie van medewerkers, het aantrekkelijk houden van de organisatie voor de arbeidsmarkt en het voorkomen van conflicten en claims.
- **Innovatie en ontwikkeling:** Ook deze voordelen worden allemaal even relevant gevonden: het zeker stellen van de continuïteit van de organisatie, het bijdragen aan een betere wereld, een goed gevoel en innovatie van de product- en dienstverlening.

Algemene aanbevelingen Profit

Klaar Doen Onderzoeken n.v.t.		
	Financieel	
☐	☐	Kijk bij het treffen van duurzame maatregelen ook welke financiële voordelen te behalen zijn. Zo kunnen kostenbesparingen gerealiseerd worden door b.v. energiebesparing, efficiënter en zuiniger vervoer, het verminderen van grondstoffen en het reduceren van de kosten voor afvalinzameling.
☐	☐	Veel grootverbruikers van elektriciteit betalen onnodig te veel voor hun aansluiting, omdat het gecontracteerd vermogen wordt gebaseerd op piekbelastingen. Door piekbelastingen te voorkomen, kan je veel kosten besparen. Check hier of je ook hierop kosten kunt besparen.
☐	☐	Maak waar mogelijk gebruik van beschikbare subsidies en fiscale regelingen. Naast diverse landelijke financieringsregelingen , zijn er ook bij provincies en gemeenten allerlei mogelijkheden . Specifiek voor financiering van circulair ondernemen vind je hier een overzicht van landelijke regelingen . Regionale en andere regelingen vind je hier . De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) heeft voor bedrijven een duurzaamheidsfonds met aantrekkelijke leningen. Crowdfunding wordt ook steeds populairder en biedt ook mogelijkheden als bankfinanciering niet mogelijk is. Er zijn ook crowdfundingplatforms speciaal voor duurzame ondernemingen en investeringen.
☐	☐	Meerdere banken kunnen duurzame projecten tegen een lagere rente financieren. Daarvoor is dan een groenverklaring van RVO nodig. Zie hier alle info over de regeling groenprojecten en de banken die hiervoor door de overheid zijn erkend.
☐	☐	Kijk bij investeringsbeslissingen niet alleen naar de directe kosten, maar pas waar mogelijk een Total Cost of Ownership (TCO) benadering toe. Hou er daarbij rekening mee dat de prijzen van (fossiele) energie en vele grondstoffen in de komende jaren snel zullen stijgen, bijvoorbeeld als gevolg van een toekomstig systeem van CO₂-beprijzing . Pas eventueel een interne CO₂-rekenprijs toe.
☐	☐	Wees (afgezien van milieuoverwegingen) zeer voorzichtig met investeringen in 'oude technologie' gebaseerd op fossiele brandstoffen, omdat de restwaarde van die kapitaalgoederen over een aantal jaren fors kan afnemen, zodra de energietransitie zijn werk gaat doen. Ook de verzekeraarbaarheid zal lastiger worden.
☐	☐	Je kunt ook kosten besparen en financiële risico's beperken door (deels) over te stappen van bezit naar gebruik en meer te delen , huren of leasen. Je hebt minder kapitaalgoederen op de balans en beperkt het restwaarderisico.
☐	☐	Kijk eveneens kritisch naar je beleggingsportefeuille en voorkom grote risico's met aandelen in fossiele energie en de 'oude economie' in het algemeen. Zie ook de discussie over het afbouwen van fossiele 'subsidies' . Overweeg om juist te beleggen of te bankieren bij een bank met oog voor duurzaamheid. Zorg ervoor dat je geld duurzaam belegd wordt. Vaak geeft dit ook nog een beter rendement en minder risico's. En vooral een goed gevoel.
	Positie in de markt	
☐	☐	Kijk ook hoe je met je product- en dienstverlening beter kunt inspelen op de toenemende vraag naar duurzaamheid. Wellicht worden bepaalde producten/diensten hierdoor minder aantrekkelijk of kan je juist nieuwe producten/diensten ontwikkelen. Experimenteer met een aantal specifiek duurzame producten en test hoe dit aanslaat bij je klanten. Wellicht kan je hiermee nieuwe businessmodellen ontwikkelen (zie ook Innovatie en ontwikkeling).
	Interne processen	
☐	☐	Een goed MVO-beleid is nauw verbonden met kwaliteitsmanagement. Kijk dus hoe je hiermee ook je interne processen kunt verbeteren. MVO invoeren wil niet zeggen dat je van alles moet vastleggen. Hou (ook bij de aanbevelingen in dit profiel) altijd de bedoeling in de gaten, stel mensen centraal en kijk hoe je zaken zo simpel mogelijk kunt organiseren. In

deze tijd van transitie en snelle veranderingen is wendbaarheid van groot belang. Onderzoek of jouw bedrijf voldoende [wendbaar](#) is en of een [netwerkorganisatie](#) voor jouw bedrijf een geschikt model is. Zie verder ter inspiratie de boeken [Easycratie](#) en [Verdraaide Organisaties](#).

- ☐ ☐ ☐ ☐ Bedrijven worden steeds afhankelijker van ICT-systemen en daardoor ook kwetsbaar voor cyberaanvallen. Zorg dat je goed voorbereid bent op zo'n calamiteit en stel een [business continuity plan](#) op.

Innovatie en ontwikkeling

- ☐ ☐ ☐ ☐ Maak gebruik van de denkracht van onderwijsinstellingen, bijvoorbeeld de [Wetenschapswinkel](#) van de RUG en de [kenniscentra](#) van de Hanzehogeschool. Via initiatieven als [Sameen](#) kunnen bedrijven jong talent inhuren.
- ☐ ☐ ☐ ☐ De coronacrisis was een [wake-up call](#). Onze strak georganiseerde samenleving blijkt kwetsbaarder dan velen dachten voor verstoringen van buitenaf. Waarschijnlijk vallen de gevolgen van de coronacrisis nog in het niet ten opzichte van de mogelijke gevolgen van de klimaatcrisis, grondstoffencrisis, gezondheidscrisis en andere toekomstige ontwikkelingen. Volg deze ontwikkelingen, onderzoek de [risico's](#), zet deze om in kansen en zorg daarmee dat je organisatie voldoende weerbaar en veerkrachtig is, door tijdig te [innoveren](#), samen met geschikte partners.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Denk daarbij niet alleen aan productinnovatie, maar ook aan organisatorische innovatie, sociale innovatie [en meer](#). Zorg ook voor een diversificatie van markten, producten en diensten, toevoerketens, medewerkers, processen etc, zodat je bedrijf minder kwetsbaar is voor verstoringen.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Zorg voor [meervoudige waardecreatie](#). Dat is toekomstbestendig ondernemen.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Toets regelmatig of je huidige businessmodellen toekomstbestendig zijn en ontwikkel zo nodig nieuwe businessmodellen. Voorbeelden vind je op de [kenniskaart circulaire economie](#).
- ☐ ☐ ☐ ☐ Innoveren kan je niet alleen. In de nieuwe netwerkeconomie is het zaak om naar buiten te treden en [netwerken](#) en partnerships te smeden. Zoek bijvoorbeeld contact met andere [Koplopers](#), zowel in je eigen branche, als onder mogelijke ketenpartners. Zij hebben allemaal deze DuOn-Scan uitgevoerd en spreken daarmee 'dezelfde taal'. Zo kan je snel kijken waar raakvlakken en synergie te vinden zijn.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Met de [DuOn-Scan](#) houden we de ontwikkelingen scherp in de gaten. Laat daarom eens in de paar jaar de scan opnieuw uitvoeren om de voortgang te monitoren en nieuwe uitdagingen te signaleren.
- ☐ ☐ ☐ ☐ Word lid van het Koplopers alumni netwerk ([Het KANNN](#)), voor interessante en leuke bijeenkomsten, kennis en inspiratie delen met andere Koplopers, samenwerkingen vinden met gelijkgestemde bedrijven, matching met studenten en onderzoekers en meer.

Specifieke aanbevelingen profit

- | Klaar
Doen
Onderzoeken
n.v.t.	
☐ ☐ ☐ ☐	Kijk of het mogelijk is om subsidie aan te vragen voor de verduurzamingsmaatregelen van Aves, uit de subsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed (DUMAVA). Deze gaat op 22 april 2024 weer open voor nieuwe aanvragen.
☐ ☐ ☐ ☐	Voor vragen over financiering en allerlei andere ondernemersvragen, dan kan je terecht bij Ik Ben Drents Ondernemer of ZeroCO2 (een spin-off van het Koploperproject).
☐ ☐ ☐ ☐	Het Energiefonds Drenthe financiert maatregelen waarmee de CO ₂ -uitstoot wordt gereduceerd.